

Cardinales S. Romanae Ecclesiae

*Alphonsus infans Portugalię Presb:
Cardinalis S. Xysti Frater Jo: III.*

*Henricus Presb: Card: III Coronator
Episcop: Zagitanus Frater Jo: III. RePor*

*Ludovicus Aragonius ex regio sanguine
ortus Diacon: Card: S. Xysti.*

*Theobaldus Aragonius presb: Card:
S. Sabine. Episcopus Valentie.*

*Carolus Aragonius ex regio sanguine
Diaconus Card: S. Marie.*

*Carolus de Vendosme Gallus nepos
Regis Franc: presb: Card: S. Sabine*

I. HIEROGRAPHIA. CARDINALIVM.

Esse in Hierographia, plus in abdito, quàm promptu, vel ex hac prima purpuratorum, satis patet Nihil Symbolo manifestius, nihil notius Hieroglypto. Quid autem velit Cardinalis, non omnesperæq; intelligunt facile. Erunt enim qui contendunt, esse desperantis: erunt qui sperantis. Nec deest causa discrepantibus sententijs. Pedum destitutum desperantis est. Statutum, non abjectum, sed fixum, est sperantis. Atque in hanc me sententiam, cum rei veritas, tum auctoris dignitas inclinat. Nam qui terram & mare cernit, & audit, ut nihil iuvat; ex Pedito non difficulter colligit, Virum non minus pietate, quam genere insignem, certiori loco spem, quam humano collocasse. Non enim ille tumulus, in terris licet, terreus est; sed eius, qui in terris versatur, spes celestis, cuius si cui fidem non facio, is oculos tollat: & videbit manum, cum manubrio; non esse humili aut presso loco, quanquam non elato, sed humili animo, Celum adiat. Alfonsus igitur, in regia familia natus, & Rep: Romana constitutus, secundum rerum variarum usum, ac tedium omnium, cum actum ageret, hoc egit, quod videmus, & pedum sive scipionem imo pedem, certo loco fixit. Quis ille? Spes in Deum. Hinc enim ut cetera deficient, facit, quæ rogatur, imò supplicia sæde nostra placabilitate & gratia antevortit: si ex te nostra est, cuius causa & nos ipsi, & alios fatigamus.

II. HIEROGRAPHIA.

Videre & hic est omnia vulgo nota: audire non ignota his etiam, qui à limine viderunt Latium. Ab auribus incipio: Bonæ spei Neutra vox obscuro. Ad oculos venio. Libram, qui unquam vidit, simul ac videt, norit. Ita de ansâ, jugum: de jugo bilances pendent quod æque, non ita apparet examen. Apparet tamen cuivis Libram esse. Nec quisquam est tam cæcus, qui non videat, sublibra corbem decerptarum, cum frondibus, frugum multijugum. Quod autem Cardinalis non sit propola, dubitarit non injuria quispiam: quid ad libram corbis? Deinde, cum bonæ & spei, voces tritæ sunt, hiulca autem oratio; nota etiam ignoramus: cogimur saltem circumspicere. quò referantur, aut, ad quem pertineant. Ego ariolor spectare ad ipsum Cardinalem, videor enim dum hæc meditaretur, mussantem audire. Multi & multa me spe mea fraudarunt, vel quod rara hominum fides sit, rerum omnium perpetua viciscitudo, & instabilis conditio: vel quod ego ea statuerim firma, quæ erant infirma, & his fiderem imo palpandum dederim, qui rei meæ gratia, verba, mihi darent, grata magis, quam vera, Maior itaq; in me residet, quam in alijs hæreat culpa. Quid me miseror? aut alios criminor, mutanda consiliorum ratio. Et nihil optandum, quod justè non licet. Consilia justa & modesta, bonæ spei sunt. Justitiæ libra est. Modestæ Corbis. Non satis autem est deliberationes nostras, justas esse: nisi & sint modestæ, imò hoc antè etiam, quam illud cogitanti, primum occurrat. Nam sibi quisq; pravo ingenio aut instituto, longe plus justo indulget.

Hinc

Hinc illa non in homines tantum, verum etiam in Deos immortales, indignatio Animi insolentis, non à ratione profecta, sed cupiditate stolidâ, inani, molesta. Quid enim huic cæno debetur? Non præmium sed pænâ. Hæc enodatio Hierographiæ, digna est Principe Viro, Cæterum & bonæ spei annona est: quæ in iusto commertio versatur.

III. HIEROGRAPHIA.

Vitem dictam Varro putat, quod ad uvas percipiendas inuitet Vinosi, quod sitam in ea Vitam existiment. Nec abs ventre omnino, quibus vivere est bibere, Si Vino tantum mergeremur, Nunc vitis latex non est, quod Vinum hordeaceum Herodotus appellat. Et quot alia sunt poculenta? quæ non tantum ad sitim, necessitatem, verum etiam ad voluptatem & furorem hauriuntur? Cæterum Ulmo maritatur propter raritatem foliorum, ipsa Luxurians vitis, cum pampinis, tum capreolis, in quas nuptias intentum M. Ciceronem, non solum spes generosæ sobolis verum & culturæ suavitatis, naturæ dexteritas oblectant. Ita claviculis, veluti manibus, maritum circumplexa, felicitate sua gaudet, & quasi alacritate diffunditur. Hinc iste frondes, instar porrectas frontis, quas vinitor coërcet, & ut prudens gubernator, plebem à luxurie ad moderationem ipsam castigat, ac cogit à frontibus ad fruges. Quid igitur se ipsa sustinet? ut in Symbolo est? Quod in nuptiis unum ex duobus fiat. Non se vitis sustinet, sed vitis & ulmus, sive, ut in conubio maneam, ulmi vitis. Accedit cura Vinitoris, sed qui adiuvet, non afferat naturam. Quod verò, ad calibem, nuptialis Hierographia? Aragonius est, regali profapia Lodovicus. Inter purpuratos cooptatus, veluti in aliam familiam transijt. Atque hinc est, quod gentilibus sua remittens, & de jure suo cedens, audacter dicat. Res Lodovici vestri, vobis habetoté: Nam se ipse sustinet, jam Ecclesiam ducit: qui repudiatis mundanis & vanis, rebus sacris sese mancipat.

IV. HIEROGRAPHIA.

Inter potulenta, sive poculenta, est vinum mali Punici, quod Rhoitem Plinius, quemadmodum hordeaceum cerevisiam Lactantius nominat. Cæterum hoc ad proximam propius, quam hanc Hierographiam pertinet, si tamen non & ad hanc. Nam liquorem maturius ex pomis expresseris, quam vaporem expectaris, præsertim, qui Iridem coloribus suis referat, ut Scalptor vult. Erumpere liquorum in altum posse non nego. Vis enim ea est, contra naturam, & ea de causa, momentanea, aut non diuturna saltem. Flos satinae Mali Punicæ Cytinus dicitur: balauustum siluestris, Dioscoridi Huius distincta coloribus genera reperiuntur, condidum, fuluum, puniceum. At Mysta, sub cortice, inquit, hæc tegeo, sub putamine, quod Malicorium Plinius cum Dioscoride appellat, non flore. Sub cortice verò, quæ Malum Punicum continet, sapore non colore discriminat. Ille quidem dulcia, acria, mixta, acida & vinosa: hic verò, quinque ista in tria redegit fastigia, ut Matthiolus declarat. Vni dulcia: alteri acria & acida, tertio mixta & vinosa tribuens. Propius ad Dioscoridem Mysta accedere videri posset: si

B ij

sub

sub unius cortice hæc essent omnia. Nunc saporum varietas, est specierum diversitas. Quod, si membranam candidam, qua intra corticem, veluti supparo, Malum tegitur: acinos puniceos: & quid per interstitia, vernans, nescio, considerare lubet; hæc natura non exhalat: putrescit enim & malum fit malum, simul ac quidquam exhalat. Observo autem hos colores, Iridis causa, cui assimilat Scalptor. Est enim in Iride, puniceum quid, viride & purpuream, ut Aristoteles observat. Flavi enim apparitio est non exstantia, orta ex comparatione Punicei & Viridis. Quod autem mille, id est, infinitos colores trahere. Iridem Virgilius facit; facit ad scenæ & multitudinis opinionem, ac plausum. Si tantum sculptori tribuo; quantum tribuemus auctori? Fecit tricolor inter ceteros Malum. Si tale non est naturale; factitium reperietur, quale præter naturam vult: & erit Pyrobolus, Mali Punici forma quod totidem colores evomat, quot sâpores illud diversis speciebus continebit. Erit, inquam, Malum Puniceum, si non conforme genuino prorsus; congruum cum sententia Cardinalis. Nam colores animi sui boni, non Mali ullius pandit. Et se austerum præfracto, placabilem miti, suspensum medio ingenio vult declarare. Hæc mea sententia est de sententia Theobaldi Cardin. Aragonij: Nec obstat mihi, pios Manes testor, quod cum naturali factitium recepi, cum edueatio sit altera, & quandoq; potior natura.

V. HIEROGRAPHIA.

Suis cuiq; Planetarum color est, uti Plinius notat. Saturno candidus, Iovi clarus, Marti igneus, Lucifero candens, Vesperi refulgens, Mercurio radians, Lunæ blandus, Soli, cum oritur, ardens, postea radians. Quos verò & quot, æra subintrans causatur colores? Idem tamen est, & solus, licet ex repercussu plures appareant Soles. Magnum Mundi miraculum. Et cum hoc mundi miraculo, perspicuo ac magno, Architectum Mundi Deum Opt. Max. comparat. Nic. Cusanus. Quemadmodum enim aliter, in cæno & cera operatur sol; ita Deus in insanabili & sano pectore. Et non videtur aliud sentire Mysta hic noster, cum ait: Idem per diversa. Nam ut idem Sol per diversa est, licet media varient lucem Solis; ita & Deus, solus, idem & unus est; quamvis per diversa appareat longè diversus. Quod si de se ipse loquitur, & vitæ rationem aliam atq; aliam purgat: ne à se ipse discrepare videatur, ut enim ætas alia, alios mores postulat: ita & tempora incidunt, quæ non unius solum ætatis, verum etiam momenti consilia varient, citra levitatis notam, aut labem inconstantia] audiendus est æquis auribus, non sua tantum, sed & nostra causa. Homo enim erat, nos homines sumus, à quibus humani nihil est alienum. Et pertinax sapius est, quam constans, qui sui in re privata, aut instituti majorum tenacior est in Rep. Nec injuria Aeschynes Demosthenem reprehendit, Athenienses exemplo majorum, ad bellum incisis nervis. cohortantem: Quid enim hoc aliud erat, quàm equum, ad stadium, in quo florens ætate vicerat, annosum reducere? Vertumnos nolo. Volo scientes uti foro. Alcibiadem sua dexteritas tandem destituit.

stituit. T. Pomponium Atticum virtus servavit. Ita, si absit fraus, & laudi & saluti est, eundem esse, inter diversos: aut huic commodare, sine illius injuria.

VI. HIEROGRAPHIA.

Locum non esse infinitum, Aristoteles ex loci natura ostendit. Sunt enim Loci differentiae, sursum, deorsum: antè, retrò: dextrum & sinistrum, non modò, ratione nostri, sed & respectu totius determinatae quod infinito ex diametro adversatur. Si locus non est infinitus, nec herclè corpus, quod nullum me imaginari quidem possumus, extra locum. Hac praefatione, hoc loco utor, quod cernam, ex orbe universi, alium orbem exire, quem Anguis extricans sese, & in se reflexus facit. Non tamen in cello, quem interpretor, Mystam. Non enim statuit in rerum natura, Infinitum. At supra Naturam Aeternitatem scilicet, quam Anguis Mystica passim denotat. Et hoc est, quod de diametro Aeternitatis, Mundi Machina dependeat. Nam tempus est mensura Motus: & cum primo Mobili inceptit, quoo quia compositum est non potest esse aeternum; sed quia temporis est prius & posterius; est aliquod primum, superius tempore: quod jam aliud non est, quam Aeternitas. Ita & Naturae, pro loco: & Mystae pro dignitate satisfactum sit. Nunc ad rem accedamus, in qua jam nihil obscuri reliquum est. Dicit enim gloriam esse immortalem. Non esset autem talis, si angustiis Mundi coërcet uri finiretur onim tempore, quod rerum omnium Mundi edax est. Quod autem Mysta dicit, aut de Nominis, aut de Animae gloria dicit, si de Animae gloria, nihil verius potuit dicere. Nam Aeterni omnia sunt aeterna. Talis autem est Anima Hominis. Menti enim qui oculus Animae est, nihil mortale, sed Verum, quod jam immortale objectum est. Si de Nominis gloria, ea tenus verè; quatenus Nomen ab interitu eloquentia vindicat. Nam non modò rarum praecclare gestarum, verum etiam scriptarum licet prudenter monumenta, temporis interca pedo, non admodum longæva intercipit. si destituantur eloquentia. Et id sentit Plinius, cum ait (Minorem dico) facienda, quae scribantur: aut scribenda, quae legantur. Aversatur enim magis ineptè scripta, quam improbè facta ubi affectus subfedere.

6 *Cardinales S. Romane Ecclesie.*

*Carolus à lotharingia de Valde mon
Presb. Card. S. Mariae in*

*Carolus Borbonius Diac. Card. S.
Martini Frater Regis Henrici. T. Naua.*

*Ludouicus Borbonius Episco. Card.
S. Sabinae Portuens. nepos Reg. Na:*

*Georgius Radziui. Presb. Card. S.
Xysti Epis. Vlnes gener Sigis. RPol:*

*Andreas Bathorius. nepos Reg. Stef.
Pol. presb. Cardin. S. Hadriani.*

*Claudius de Guisa Diaconus Card.
S. Clementis frater Ducis Caroli.*

7

VII. HIEROGRAPHIA.

Sive λαμπτήρ sive φανός est, inflammata ista flamma de cuspide; Persarum Reges non procedebant, absq; igne, ut videre est apud Herodotum, in expeditione Xerxis. Et si majorum nostrorum, juniores enim Persis sunt, recordari lubet, erat qui ex Græcis in exercitu, ignem præferret, dictus abs re, Pyrophoros aut πυροφόρος Erat, qui Romano Magistratui, non tantum in bello. Atq; hoc quidem nobis numismata testantur, ut in vita, in augurationeq; Gordiani liquet. Illud in Genial. Alexander ostendit: hoc Eustatio, imò tritum vulgo proverbium: ὄντι πυροφόρῳ ἰλιφθῆ quod Erasmus in Paræmiis uberrimè enarrat. Nihil absq; causa refero Persarum ignem sacrum habebant, & eà alebant perennem, quemadmodum Argivi & Romani. Ita non poterat aboleri, ignis super holocaustum celitus diffusi memoria. Et sacrorum causa reliqui, habuerunt in promptu ignem. Græci inquam, & Romani, non illum ignem perpetuum. Nec sacrorum modò causa; sed & Sacrosancti Magistratus ergò Romani, ut intelligeret se ille, in oculis, in conspectu, atq; adeò, in luce versari. Huc profectò Lampas de hasta refulgens, omninò respicit. Vita Principum certè omnium oculos in se convertit, & longè potentior est, ad æmulationem. Lege, quam tamen ut in obelisco lumen Aristoteles in civitate collocat. Xenophon clarissimus imperator, & sagacissimus Philosophus, duci militiæ censet & sensit labores admodum graves; sed hoc levare, quod videat se ab omnibus videri & conspici. Et ex re alia, quàm publica voluptatem capient? qui militiæ, togæq; dominantur? Aliud sine controversia est sceptrum, aliud plectrum. Quare si Rex es; te rege: & quæ Regem decent; face. Lux enim Principis, quod publica, ingens est, ut legis in Symbolo, & ita male legere, quàm ignes Principis. Quid enim hic ignis ad Principis lucem? Et si ignes, veluti igniculos M. Tullius, dotes & animi Lumina intelligis; legis mecum: & diligis Principem, non Lucernæ prælucentis, sed animi virtute relucentis gratia.

VIII. HIEROGRAPHIA.

Non exploditur voluptas, amica inimica, quod voluptas sit; magis hoc culpatur, quod ærumnas caussatur, & quidquid non est volupe id omne in malis ponit. Contra virtus laudatur, & probatur sanis, non tantum, quod rectè facta sequatur voluptas vera, atq; genuina, verum etiam, quod comitetur, imò antecedit, animi in se ipso, velut teatro, exultantis, cum motu quies, & gloria. Quemadmodum enim verum est uberrimos esse fructus virtutis; ita falsa est ipsius Virtutis, cum amara radice comparatio. Delectatur sudore & labore suo, qui agrum suum colit. Qui excolit ingenium, aut animum exercet, non servilibus ministeriis, at virilibus officiis; cedit Agricola? Non reor Mascula sententia, At multos sinistra depravat opinio. Cedo: nec enim numeramus, sed ponderamus, ut viros verè viros decet, sententias. Et jam trita, omnium manibus, Origenes Mosis, ex ocio Majoribus nostris, nata, quæ etiamnum nos fatigant negotia, convincunt. Cujus auctoritati, si quid nostri

nostri

nostri temporis impudentia derogaret, omnium temporum memoria suffragatur. Ita nihil boni facimus, cum nihil facimus, necessitasque est, quæ extudit, ut loquitur Virgilius, & conservat, ut ego adiciam, artes. Quorsum hæc tam longè repetita oratio? Ad Symboli confirmationem. Ex omnibus enim liquet, Virtutem infirmitate perfici: ærumnis exerceri: rebus & hominibus adversis efflorescere: secundis remitti: feruidioribus torpere: ocio denique intermori: & quasi sublato nutrificio, sine antagonista, concidere. ut patet, si non antè satis patuit, in Rep. Romana. Quamdiu populum Romanum samnites, Pyrrus, Carthaginienes oppugnarunt; tamdiu istic virtutis lumina viguerunt. Victis verè superatisque hostibus imperii æmulis; pullulare sensim vitia donec non mole rerum, sed mutatione morum, à fundamento rueret, florentissima omnium civitas: & prædæ his esset, quibus antè fuerat terrori. Mystra non Romanos, aut qui antè rerum potiti sunt, Macedonas, Persas Assyrios adducit; sed adolescentem, ut videre est, quem non in curru, sed humi: non in civitate, sed solitudine: non sereno, sed pluvio celo: non undum quidem, sed nec superbè amictum: aperto, non operto capite: & solo denique scipione, id est, sola virtute, & mente supra atatem constanti statuit. Plane ut Herculem Prodicus Chius, nisi quod illum hic inter virtutem & voluptatem: Plane ut Homerus Ulysem, omnibus malis pressum non oppressum, nudum tandem abjicit. Ita ex oticis utor pigmentis: quod fordeant nobis in nostra Repub, natæ Christianæ Virtutes. Unus Jobus pulchrior fuit tolerantia, quàm nullus Paganorum, non dico, fuit, sed fingi potuit, ab ullo, vel Poëta, vel Historiographo, licet eloquenti. Nullus enim est, in quo non sit navus, nec ille quidem, qui deceat, sed deturpet ac deformat formam Virtutis. Et huic uni Jobo palmam eripiunt, Martyrum non unus aliquis, sed multi exercitus.

IX. HIEROGRAPHIA.

Tabulam hic rasam cernis: & legis, Melior fortuna notabit, Ergò scribenda, & memoriæ consignanda, lata modò & jucunda? nec commemoranda simul adversa? Non ea Mystra mens est. Liberam enim & veram esse oportet rerum narrationem præsertim, quæ ad posteros transmittitur, manca aliàs futura, cum oporteat in utramque partem proposita lectori exempla, ut habeat, quæ sequatur, quæ vitet. Justitiæ enim exitus aut optabilis est & tolerabilis. Licet successus plerumque minus sint prosperi & optati, Poëta, quemadmodum pictores inumbrant quædam, silentio, ne offendunt, multa involvunt, & quibus assentantur, his placita magis, quàm aliis probata scribunt. Sed ab horum levitate & adulatione, multum abest Cardinalis tanti gravitas. Quid igitur vult nuda sua tabula? Fortè quod Seneca, Beneficiorum nunquam maleficiorum citò obliviscendum. Nam Aristoteles mentem nostram, ad imaginem rasæ tabulæ dolat. Quod si penitus in animum Mystræ lubet descendere; præceptum nobis animadvertemus, Mentem ærumnis fractam, spe meliorum erigendam: & adversitatum tantum modò recordandum, ne insolescamus. Jucunda enim est præteriti laboris recordatio.

X. HIE-

X. HIEROGRAPHIA.

9

Altare tibi demonstrandum non est, Ardet quippe, non fumat. Nec Agnus ad victimam: faces enim lucent, & securis in truncum haret impacta. Quid igitur Cardinalis? sacrificijs non delectaberis. Non aliud haud dubie quam David, cujus sunt verba ad Deum. Fuit ex instituto Moſis, quem æmulatum Cacodæmonem Romæ Tertullianus ſcribit, variis ſacrorum, apud Iudæos. apparatus. Agni immolatio longè vetuſtior Moſe. Nam & in Aegypto renovatum eſt ſacrificium Abeli. Et cum cetera aliò tenderent, in illa umbra; Agnus repræſentabat Chriſtum. Hæc ego, non refero, ut nova, vel in audita; at Symboli cauſa. Tempus enim fore divinabat David, quo Chriſtus, uno ſacrificio, omnia eſſet antiquaturus quanquam & ea tempeſtate, qua vaticinaretur, & regnaret, Deum animadverteret, peccatis impiæ gentis offendi magis, quam victimis placari. Quia de cauſa, non abolet quidem, ſacrificandi ritum, ſed puræ menti imperat, purius ſacrificium laudis Divinæ. Aut me omnia fallunt, aut hoc etiam Cardinalis vult, Vult inquam, pietati Chriſtianæ, vitam conſonantem.

XI. HIEROGRAPHIA.

Phœnix, Græcis, palma eſt. Atq; hinc non nomen modò fabuloſæ Avi datum eſt, verum etiam nomini ratio, ut vult Plinius. Sic enim dictam avim vult, quod, ut planta, ex ſe renaſcatur: Res magna & memorabilis. Avi tot ſeculis conſtitit fama. ex quo, doctorum hominum fabula conſtituit famam Avis, quam volebant ἀπάτορα & ἀμύτορα Fama verò, aut fabula verius erat, ſexcentos amplius annos vivere & non vitæ tædio, ad deſiderio prælis, in voluntarium tranſire incendium. Pyra ſcilicet congeſta, quam eminentiori loco Sol incendat, ardere ſpontaneam: ex cuius cineribus ipſa repuerat. Ita, ni fallor, Herodotus, & qui omnes falſos ſcribit, Tranquillus. Liberum enim erat, longævo avo, mendacium. Sequens aras, aut minus credula, aut majorum inſipientia ſapiens, fabuloſa cenſet, quæ falſa ſenſit. Batthorius Phœnicem in foculo collocat ut vides: & rei magnæ, magnifica adjicit verba, ſe necat, ut vivat. quod de Phœnice dictum, in ipſum quadrat. Nam hic ipſe Cardin. Batthorius, dum ipſam Tranſſylvaniam appetit, cum Principatu amittit, prælio ſuperatus, à Michaële, Vaivoda Valachiæ. Ita ſæpe neſcimus, quæ præſcimus.

XII. HIEROGRAPHIA.

Hanc Paradinus Cænobio cuidam tribuit: & adventanti Guiſio, quæ vides ſpecie, Pyramidem erectam. Næc evoluit, ſed carmen Gallicum ex baſi exſcriptum, in litteras retulit, quo animus Cænobij explicatur. Id ne malè: vertam, paucis ſi expoſitero, tuo etiam labori parcam, prolixius enim eſt. Rex eſt Pyramis & herclè Regis Hieroglypton, διμορίου five creſcens Luna. Hedera verò, Card. Guiſius. Hæc ferè ſunt Epigrammaticis, ſcitu digna. Nam his cognitis, cuius manifestum eſt Symbolum.

10.

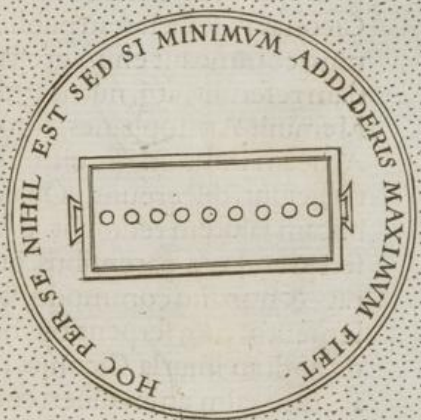
bolum. Te, ô Rex, stante (stabis autem, pyramidis instar, semper incolumis & inconcussus) ego, qui te obsequio & benevolentia observo, atque amplector, in morem hederæ, nec possum à te auelli, ego vivam & florebo: nec marcescām atate, sed in senectā etiam virebo, tuis Rex honoribus, non meis opibus: Vt enim humi nata, paulatim assurgit, & radiculis obrepit arboribus & muris, non modò suis diffisā viribus, sed altiorum amans hederā; ita ego longè infra Majestatem illam Regiam genitus, tueri tua beneficia, sine tua benevolentia nequirem. Caterum Hedera in oculos passim incurrit. Quæ extra oculos sunt, Dioscorides, Plinius & Theophrastus in commentarios, velut in panu abdita, studiosis Historiæ Naturalis conservarunt, coaceruaruntquē. Cætera quid persequar? Crescens Luna, signum militare Turcarum etiam est, non modò proteruē, verum etiam imprudenter sumpta. Nam quæ crescit, senescit quoque Luna. Et cū sit instabilis, ab alio, lumen mutuatur. At signa, felicia ac fausta, sagacitas Principum sumit: & omen infelix privatim etiam auersamur.

Cardinales S. Romane Ecclesie

Ludovicus de Guisa Lotharingus Gallus
Diaconus Cardinalis S. Juliani.

Aloysius de Guisa Lotharingus Gallus
Diaconus Cardinalis S. Laurenty.

Ferdinandus Medices Presb. Cardi:
S. Eustachy Protector Hispaniarum.

Joannes Medices Presb. Cardina:
III. Coronator F. Fran: M. D. H.

Alexander Medices Presb. Card: S.S.
Quinci et Julite Archipis: Florentie.

Joan. Angelus Medices Presb. Card:
S. Stephani in Caelio monte Epus Sypentin?

XIII. HIEROGRAPHIA.

Symbolum Gallicum est, Meo commodo. Hieroglypton, Ciconia. Quæ quo pacto inter se concordent; alius fortè melius me dixerit. Nam Ciconiæ in societatem publicè consentiunt, ut Plinius refert & nos videmus, commeant enim gregatim quotannis: & privatim parentibus gratiam referunt, atq; nutrimenta, justè persolvunt. Vnde *πελαγρικοί νόμοι*. Meminit Aristophanes, imò ad Ciconiarum institutum, Solon pubem Atticam instituit. Et ultimò adventantem reliquæ, in expeditione interficiunt, discerpunt. Quæ omnia, non privatum commodum, sed publicam salutem redolent. Serpentem rostro tenet. Teneat, per me licet, sed grandævis parentibus, hunc ipsum pastum, tanto discrimine comparat & non suo commodo, sæpe enim suo exitio deglutit. at nostro emolumento, cum serpentibus bellum gerit. Quæ causa erat Thefsalis vindicandi ab injuria Ciconias, uti Plinius narrat: & capitali supplicio, non secus in eum animaduertendi, qui Ciconiam, ac, qui hominem necasset. Non ignarus naturæ Ludovicus Guisus, vidit sibi bellum esse, cum turbulentis hominibus, si dignitatis locum tenere, & tueri vellet; haud secus ac Ciconias cum serpentibus Natura committit. At si Ciconiæ non omnia, ventris gratia faciunt, sed officij, pleraque, uti jam demonstratum est; nemo est benè natus, aut rectè institutus, qui suo commodo potius, quàm publico, ad rem præclaram accingatur.

XIV. HIEROGRAPHIA.

Ἐπιθήνη est captiosum disputandi genus. Nam ab evidenter veris, ut Vlpianus tradit, per brevissimas mutationes, disputatio ad ea, quæ manifestè falsa, perducitur. Nomen invenit, quod in acervum sensim crescat, uno velut, ut M. Tullius loquitur, addito grano. *σπέρμα* enim vel *σπέρμα*, acervus est. Symbolum hæc omnia explicat: Hieroglypton sub oculos adducit. Sunt enim grana novem, quæ per se nihil sunt, Nondum enim sunt decem, sed si minimum, quid, addideris, unum puta, sunt decem. Denarius autem numerus, radix est, & jam non per minuta, ad summam rerum, ascendendi principium. Quocirca ut nec pertinaciter repugnare, ita nec temerè omnia, instituto de re seria sermone, concedere debemus. Si hoc in verbis cavendum est, ne nos irretiamus ipsi; quantò magis, in re cùm publica, cum priuata? Certè minima interdum præterita, aut neglecta, ærumnarum gravium causa existunt. Atq; hinc est sublati, è medio, Athenis, puer infans licet, cornicum oculos configere solitus: & neglecta cura Alcibiadis, curæ postea fuit, omnibus Græcis & Barbaris, Ita nos nobis nostro malo: & delitijs suis Resp. & Rerump. Principes, suo periculo, indulgent. Leus jactura Auiculæ est, At si puer ille, in virum euasisset ausus esset, tùm in ciues, quod ante in aues. Et si auiculam, quam in curiam intulerat Alcibiades, parùm memor ordinis, solutam fortè senatus non collegisset, sed castigasset leuitatem hominis; moderatius foret & Senatu & Populo usus. nec accendisset bellum, quo patria conflagrauit.

XV. HIE-

XV. HIEROGRAPHIA.

Crux Florentina aut Pisana verius tam Coronata, quam pileata est. Corona non regia, sed principali: & pileo non servili, sed Cardinalitio. Res nec nova, nec stupenda, in familia Medicea. Symbolum licet vetus, pium: & in hac impietate stupendum quoque. A Domino factum est istud. Refert enim Cardinalis, à quo accepit, acceptum Domino Deo, genus & honores. Meritò inquires. Sed quorū quisque ea est graditudine animi in Deum? Et si omnes sunt, quos veluti è grege legit, & ad honores, subvexit Deus, cur non meminere beneficij divini & conditionis suæ? Aut si meminerunt, cur voluptates suas sequuntur, & non obsequuntur Legi, id est voluntati Divinæ? De Magistratu instituta est quaestio si in nos institueretur: ne nos quidem purgare nos nobis possimus. Tantum abest, ut Deo. Quamobrem non injuria admirabar, in summa fortuna, summam moderationem.

XVI. HIEROGRAPHIA.

Adolet hic non Aäron. sed Ioannes Mediceus, thus Deo: & magna cum pietate, cum admiratione, inquit: Quò sum vocatus? Et meritò inquit. Non enim leve est, servire Deo non Regum alicui, cui vel vitiosa assentatione, vel simulatione virtutis, operam probes; sed quem nihil fugit, Regi regum Deo, Cujus cui in mentem venit, non potest, non animo turbari, & corpore toto inhorrescere, quoties ad Altare accedit.

XVII. HIEROGRAPHIA.

Eclipsis Lunæ est defectus luminis Phæbei in Luna qui accidit, cum ipsa Soli ex Diametro, opposita, vel cum exigua latitudine vel tota, vel aliqua sui parte in umbram terræ intermediae, incurrit, lumen enim tam diu amittit, dum suo ipsa motu ex umbra terræ eluctetur & collustretur, quo solo lucet, iterum a Sole. Sub hisce tenebris Lunæ, celat Mystra, & velut caligine involvit animi sollicitudines, quas quod P. Iovius non declarat, per me non eliminabuntur. Nam si tempus aperuit tum animo recordita; me Mystagoga non est opus. Si non aperuit tempus; falli qui possum, nolo fallere Lectorem. Verum enimvero non animi tantum anxietas, sed & fortunæ anxietatis difficultates per Eclipsin intelligi possunt. Et virilis animus vel sua virtute fretus, vel spe in Deum coniecta, non minus verè, quam graviter dixerit: Hinc aliquandò eluctabor. Multa profectò sunt constantiæ humanæ exempla, plura documenta fiduciae divinæ. Marius quantis ex periculis evasit? Revertère ab exilio Demosthenes & Cicero. Danielem ex morte eripuit Deus. Et me majori miraculo idem Deus in custodia, non Leonum, sed hominum effractorum sustentavit: ac tandem à potentioribus æmulis servatum liberavit, & vindicavit in suam solius potestatem. Deus bone & potens; quàm bonus? quàm potens es? Divinæ Laudis gratia hæc adscribo; sed & consolationis humanæ. Nam ferre qui potest; superare & potest injurias: Deus autem & vocatus & invocatus, duris in rebus, subsidio venit celerior vocatus. Ita vult, quod volumus, si ritè volumus.

XVIII. HIEROGRAPHIA.

Sive de arbore, Mysta, sive de Hedera loquitur; verum est Symbolum: vix nata sustentor. Nam arborem Sol à stirpe fovēt: Arbor Hederam. Nec obscura est, clara imago, aut latens sententiæ sententia. Nam ut sol arborem, & arbor hederam sustentat; ita se à Pont. Max. provectum, hunc à Deo ad illud honoris fastigium, intelligit evectum. Caterum Hederam Festus dictam putat ab hæere: alij ab edere. Prima quidem brevis est, & arbores exest. Mira tamen adhærendi vis & natura. Nam thyrsis ad id instructa, Theophrasto videtur, & non modò circum arbores, & muros repit; verum etiam in cornibus cervi enatam (ego fractam alicubi & adglutinatam puto, non enim marcescit intercisâ, ut docet Plinius) naturam animalium persequens, Aristoteles scribit. Miratur Plinius Hederæ, sive ederæ locum esse, non dico in sacris, verum etiam profanis in locis, quod commoda conjugis ad se trahat, & exfugat, quasi id non facerent, qui facere non deberent, præditi ratione homines. Quod autem lubenter serpentes serpere, sub umbra Hederæ queritur; injustè queritur. Semper enim sub umbra bonorum, mali latent, imò Lucent, & fulgent honoribus. Hæc pro Hedera imò Mysta dicta sunt. Licet enim florens inventa, prudens Hedera utitur, qua

Liber se, Alexander exercitum, vulgò olim templa coronârunt. Semper enim virens. majus quid, quam animo anticipemus, promittit.

§ (§) §

Hippolitus Medices Florentinus Clementis VII. PP. frater Diac. Card.
S. Laurentij. Archiepis. Avinionen' et Montegalen' S.R.E. Vicecancell.

Hippolitus Medices Diac. Card.
S. Lau. Archiep. Avinionen' et Monteg:

Ludouicus Estensis Presb. Card. Saga:
Episco. Ferrarien' Alpho: Ducis Fra.

Aloysius Estensis Diaconus Cardinalis S. Eustachij: Frater Hercules
Ducis Ferrarię.

XIX. HIEROGRAPHIA

Ingressus inquit, & haud dubiè, speculam istam, à fundamentis, ex vivo marmore, ad tantum fastigium subductam. Et non regressus. Speculam dixi, propter Hypæthrum & perforatum etiam fenestris supra culmen. Non Pharum, quod hæc maritima sit. Non Carcerem: patet enim. Et nemo sapiens malè sibi ominatur. Quò igitur aspicit Mysta, qui nos de turri despicit? Ad animi constantiam, fides. Semel enim meliora, licet ardua secutus; nunquam debilitate animi, aut difficultate negotii teritus destitit ab incepto. Tantum animi robur propositum nobis ducamus, non modò ad intuendum, verùm etiam ad imitandum. Nam animo in rebus magnis difficere, & velut, de alto spectantibus, suffusa oculis caligine ac horrore, mente collabi; pusilli non virilis animi est. Est quando fortuna vim suam frangi non vult, quo tempore, cedere impotentire-rum dominæ, non magis in vicio est, quàm de adversanti sub mittere, & in tempore contrahere, vela tempestati. Vi, inquam, de statione, depelli possum, de honesto nec volo nec possum.

XX. HIEROGRAPHIA.

Emergit pressa, quæ? Pila in conspectu pugillaris imò salit, exultat, ad astra fertur, impulsâ, Nec minus minor licet, palmaris pila. Sed ventosam illam Mysta exhibet. non modò quod familiarior sit Italis, verùm etiam, quod, ut hæc vento, ita homines vulgò, aura populari ferantur, nec ventos nacti secundos, cupiditatum voragini statuunt modum, Atq; de hoc hominum genere loqui Mystam, mihi persuasi: quod Pila tomento fulsa & quasi durata constantiæ propior sit, quæ de compluvio excepta nunc palma, nunc plaga expenta sublimius & longius excutitur, nec inflanta toties, ut illa, velut refocillanda, in deliquio. Nam hoc ipsum ad fractos & degeneres animos pertinet? ut nunc castigentur, nunc consolentur.

XXI. HIEROGRAPHIA.

Quanquam stella hic perlucida sit, & sola inter omnes appareat; Iovius tamen, rem totam obscuram Multitudini, & paucis, quos Litteratos vocat, intellectam putat. Nam verba Horatij sunt, & rapta, ut fit, ex integra sententia quæ est: Micat inter omnes, Iulium sydus. Et jam micare incipit, Symbolum: ac quasi illato igne, obscuritas inclarescere. Sed quod Iulium sydus? quod velut Luna, inter minores ignes lucet? C. Iulius Cæsar natus est ad IV. Id. Quinctiles: Hæc clara natalitia Mensi postea nomen dederunt. lege Svatonium, & consule Mathematicos, quo Horoscopo, Noster enim Mysta, Iuliam Gonzagum, miratur: & ut Venerem Horatius ceteris stellis, quæ, cum Solem antegreditur, Lucifer: quando sequitur, Hesperus dicitur, sic ipse omnibus matronis anteponit, Malim in alio occupatum tale & tantum ingenium: quid enim cano muliebri, cum celesti lumine? Nam potest comparatio extendi ad digniora. Indulgeamus amori & ætati: semel enim sic non pluries, omnes in sani-

infanivimus. Revocemus modò in memoriam *εὐφροσύνην* meam in proxima Hierographia, si tamen mea, quam Græci & Latini facere tanti; ut nihil magni aggredierentur priùs, quàm sibi suisq; precarentur benè. Plauto sanè cum frugalitatem Spartanorum, in sacris probat; cum munificentia Græcorum, comparat eorundem, imò antefert, vel nomen vel omen. Non enim minùs fuere parci verborum, quàm rerum. Hippolytus certè Mystra hîc noster non natalicium, at funebre sydus Iulium inauspicatò servans; vel acceleravit, vel auguratus est fatalem diem. Cometes enim Cæsaris funeri, ut pleruuq; magnorum Principum illuxit. Et in tabula pictus, quod in cœli fictus, Hippolyto portendit. Extinctus enim paullò pòst in fundo Iuliæ, ut Pindarus in genibus pueri adamati.

XXII. HIEROGRAPHIA.

Q. Smyrnaus, duodecimum certamen Herculis, ut cætera breviter cum Dracone in somni commemorat: Præmium victoriæ fuit, Mala Aurea. Hoc Symboli gratia scribo. Non enim Palma ab in somni Dracone custoditur, sed virtute paritur, & cum tui simili homine non portento, tibi te palma, de decore, de victoria res est. Palmam pro victoria non primus accipio. Nam ferre palmam, usu jam olim receptum est. Et si tibi cum potentiori hoste res est, ne trepides: sæpe enim exigua manus, maximas hostium copias fortiter fortunatèq; profligavit. Nec hercle Luxuries, etiamsi bellum sit cum debiliore: nunquam enim hosti deest, voluntas nocendi, & tua securitas dat facultatem. Hoc à Mystra dictum, à nobis non malè intellectum puta. Quid verò Palmam sterilem proponit? Meo, quod sentio, quam exiguum sit, iudicio: quia Virtus se ipsa contenta est. Id quidem Zeno non omnibus peræquè probat. Romani tamen recta natura & institutis, non operosa doctrina, quamdiù illa valuerunt, Laurea corona triumpharunt. Ac ne principes modò decus spectasse existimes, ne civica quidem aut muralis, quæ tanto periculo pararentur, erant pretiosiores. Ita Romæ, ne miremur istic tamdiù imperium fuisse, pensabantur omnia, non utili, sed honesto.

XXIII. HIEROGRAPHIA.

Altiora citimo cœlo, est ipsum cum orbibus suis undecimum cœlum. Quis verò supra nubes Latus altiora petit? & accenso funali quid scrutatur? Non internuncius famosi Iovis Mercurius: nec enim pedibus alatus, aut caduceo armatus est. Mihi videtur esse Animus Mystræ. Nam virorum pietate illustrium animus in cœlo, non in terris versatur. Et quid nos versamus terras, aut in terris? Quærimus, quæ perdamus, aut servata nos perdant. Meliora quæso. Et cum me ipso admoneo verarum & dignarum homine Christiano meditationum, quanquam in exemplo, documenti satis sit. Funale autem manu tenet, non quod luce opus sit, ubi omnia collucent syderibus; sed caritatis vim & ardens desiderium, summi & Æterni Boni non potuit clariùs explicare. Ac ne nimium nagemur, Prometheus est, qui non ascendit cœlum, sed descendit cum fatali igne: ne quæ supra nos, rapiamus ad nos.

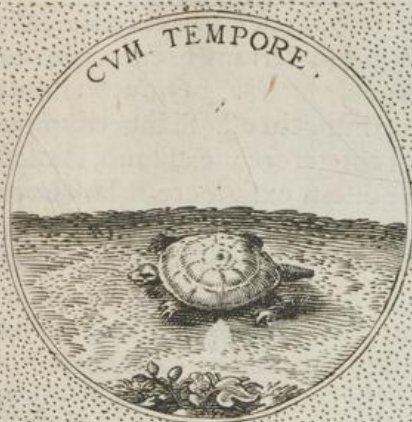
XXIII. HIEROGRAPHIA.

Sicut nos virtus (quemcunq; tandem Mystra affatur) trahit, retinet, devincit sibi; quemadmodum Scambus Alaufas ducit, & quò vult amore sui, ductas rapit, Quod satis causæ visum est Gallis, ut narrat Bolognius, has virgines melius meretrices, illum Lenonem si dignè, appellandi, quanquàm nonnulli dubitent, sitnè idem, qui in Gallico mari capiuntur, & per propontidem qui Plinio teste in Pontum influunt. Gallorum nomenclatura est nostræ interpretationi commoda. Num & Socrates sape à corporis amore, in admirationem animi, cuius bellum domicilium exarsit. Nec Plinij testimonium à vera sententia alienum est. Nam Byzantinis, Regem Scombrorum videre, quod felicitis augurij foret, in optatis erat, credo propter ubertatem. Cæterum videre unum semper ex omnibus præ cæteris, excellere: nec ex Scombris modò: latè enim hoc per omnes naturæ meatus patet; argumento est, Vni in Natura & supra Naturam deberi principatum Deo. Magnum naturæ miraculum. Quanto admirabilior, qui naturam ita condidit? imò venerabilior, ut in natura tota, & omnibus naturæ partibus, quo, nescio. modo appareat, & sese benignè comiterq; ostendat? Maxima pars hominum, unius imperium sequitur. Et si Scombris non tantum consortes generis, verum etiam alieni sequuntur, non leve momentum accedit ad maiestatem Regis. Natúra enim expetere videtur imperium unius, non in unam tantum nationem.

Aloysius Estensis. Diac. Card. S. Eusta-
chij. Frater. Hercules II. Duc. Ferrar.

Hippolitus Estensis. Card. Diac. S.
Marię in Aquino. Fr. Alphonſi II. D. F.

Hercules Gonzaga Diac. Card. S.
Marię Nove. Epis. Mant. F. Lud. D. M.

Franciscus Gonzaga Presb. Card. S.
Agathe. Epis. Fanon. Nep. Duc. Mat.

Perinus Gonzaga presb. Card. S.
Agathe. Epis. Mant. Nep. Duc. Mant.

Joan. Vincencius Gonzaga presb. Card.
S. Marię in Cosmedua. Mag. Prior. Barletta.

XXV. HIEROGRAPHIA.

Testudo, licet tardet, adrepat tempore, quo ipsam ducit natura. Quid hic distinguam testudinum species? quod fecit Plinius? sed sint aliae terrestres aliae aquatiles, quanquam & hae in terram exeunt. At harum rursus aliae, marinae: aliae, fluviales: aliae lutariae. Omnes enim tardae sunt. Terrestris autem est, quae in conspectu est. Si luberet multa potius, quam commoda ad propositum congerere; ex Plinio, Dioscoride, non modò vera, sed et verisimilia possem excubere. Iam hoc nobis non est propositum. Et si luberet aliorum mendacia cöacervare; nihil aliquid novi ipse comminisci. Celeritas actioni necessaria est: consultationi inimica. Igitur, dum nobis Mysta testudinem proponit; vertat praecipitare negocia, quod faciunt, qui deliberationem expeditione anteverunt. Sunt autem qui in facto consilium capiunt malè, nisi in re subita & improvisa, cujusmodi in bello, & medius fidius in pace interdum multa eveniunt. Sunt qui post factum, imprudenter: serum enim est, re perditâ, pænitere. Quamobrem optime Caius Salustius, ex Isocrate ni fallor, sine libris enim scribo: Priusquam incipias consulto: at ubi consu'ueris maturè opus est facto,

XXVI. HIEROGRAPHIA.

Mysta Italus, Hispanice loquitur: Non plus tollo, quam sim ferendo: & simul Camelum humi sternit. Tollo in belluam intuens dico, quod ille ad animum conversus dicit: Tolerò. Ferre potui vertere: est enim tam corporis, quam animi. Nunc volui distinguere corporis & animi molestias. Multum enim interest. Et sunt huius, quam illius, longè graviores. Ad rem propius accedamus. Camelus sponte se, ad hoc se natum intelligens; sternit stratori: nec enim frustra gibbosus est. Et cum Africae datum sit ad onera succolanda, ut ita loquar, unum tuber; geminatum est Baetrianis, ut Plinius scribit. Hanc Dromadem, illum Camelum appellant. Aristoteles nomine non distinguit. Ac ut intelligas intelligere Camelum, tantum oneris suscipit, quantum ferre potest. Et ad hoc alludens Mysta, deprecatur graviozem humeris molem. sive quem Apollinem sive quam Venerem. Nihil humile ego, de viro principe sentio. De venere conijcit Iovius. Et nos venerem Apolline molestiorem sensimus. Nam quam morosae sint, mulieres impudicae, vel usu vel auditu cognovimus. Extra locum, his dictum & repetitum non tantum ab Hippolyto Estensi, qui patientia alterius abutuntur: læsa enim sapius fit furor.

XXVII. HIEROGRAPHIA.

Ne nos nimium miremur, aut agrius quæramur: privatim nobis esse similitates, publicè bellum; Natura inter animantia etiam si bruta, discordiam sevit. Ac ne abs re, de re loquar. Plinius narrat. Cygnis Aquilam esse infestiozem natura, sive magnitudine corporis, sive formâ offensus, ut ferè magna potentia, alienam horret virtutem. Quid enim in
Cygnis

Cygnis mali? quos volueres ceteræ omnes diligunt & observant; Pythagoras ab animantium esu suos reuocat. Et sine disciplina Cygni ab omnibus sese abstinere. Sed nunc amorem ceterarum avium, Aquila persequitur odio plusquam Vatiniano. Utinam inter Homines, inter has aves certè, ut scribit Aelianus, vincit iusticia. Hinc est, quod Mystra Symbolicos: Sic repugnant. Malim, repugnat: Nam si ne Hercules quidem, cuius nomen refert Cardinalis, contra duos; quid novi à duobus distineri, superariq; Aquilam? Repugnant tamen legendum est: quod duo Cygni, alas Aquilæ, singulæ singulas, mordicus stringant, & ipsam euecent dolore. Et paulatim capio, quid velit ipse Card. Hercules se quidem amantem pacis, si tamen cogatur, non de futuros gentiles & socios, qui contra potentiorē libidinem, arma & animos coniungant,

XXVIII. HIEROGRAPHIA.

Bella gerant alij. Verba Helenæ Ouidianæ sunt, quæ in quem torquet Franc. Gonzaga, Oedipus divinet. Roscellus ex fonte non sumit, forte ut ab exprobratione lectorem, ad probationem sententiæ suæ traderet. Ipse, licet pacis studia esset amplexus, vigere tamen in se pietas avitasq; virtutes, ostendit: dum Aquilam, sub qua vicerant, in sureulo aut ramo Palmæ collocat, insigne gentilicium, & signum militare Imperatoris, ut ut colore vel forma variam. Non enim degenerem columbam Aquilæ generant. Ego me sacris, & sacrorum præsidii Deo devovi. Si tamen laceaseris, reviviscere in filio patrem cognosces. Desine bilem mihi & tibi perniciem movere. Hæc loqui ab elato animo virum memorabilem existimo. Quem verò increpet, ego non magnopere indago. Sciat per me quæ ad laudem bonorum spectant, Lector. Quæ ad vituperationem, ignominiam, labem ullius pertinent; obscurare malim, quam declarare.

XXIX. HIEROGRAPHIA.

Hercules cum Hydra congredditur. Nota vulgataq; fabula. Nam licet Naucrates Erythraus, septem: Zenodotus Ephesius, novem: Heracles Ponticus, quinquaginta illi capita fuisse tradiderit; belluam multorum capitum existisse, omnes fabulantur, & uno truncato, renata confestim esse dupla, ni concidum colli thyrsū, ignis vorasset. Ad hanc difficultatem accessit camer. Pereundum igitur Herculi erat, duorum violentiæ, solo exposito: si non Iolaus prope opem tulisset. Explicemus nos fabulæ cautibus. Mystra & se & sui similes viros animat exemplo Herculis, adversus quamvis & licet monstrosam, horribilioremque humana vim, quod si non satis est, ad colligendos erigendosque animos, aut lapsos metu, aut difficultate consternatos, gravem illam sententiam, veluti Scipionem adhibet: Tunc cede malis. Nosti quæ sequuntur apud P. Virgilium. Ita præter exemplum fortitudinis, habemus documentum sapientiæ. Licet & in ipsa lucta plus ingenij sit, quam virium. Motum enim malum, tollendum est: aut non movendum. Ac ne puerorum hæc primū audientium instar, in fabula hæreas; plebem Demosthenes, belluam

belluam multorum capitum nominat, ut Magistratui diligenter videntum sit, quid agat: quo in loco versetur: & quibuscum deniq; habeat negotium. Desinit quoq; esse fabula, hæc de Hercule fabulosa narratio, in vita privata, si oblivione, veluti igne obruamus quas nequidquam exercemus similtates imò omni in re sive publica sive privata. Nam fibræ multæ, sunt in omnium malorum radice.

XXX. HIEROGRAPHIA.

Hic scapus est, sic enim Vitruvius appellat columnam perpendiculariter basi insistentem: & sub basi stylobata fulcimentum illius: epistylum deniq; modulus, qui scapo imponitur. Non hæc docendi, sed notandi causa à me dicta sunt, ut nobis expeditiora sint, quæ Mysteriis involuta cernimus. Sic immortalis sum, inquit Mysta. Qui verò? ut scapus stabilis. Quo iterum pacto stabilis est scapus? stylobata. Videor sensim capere, quod Mysta sub columna recondidit: se lucem illam celestem, quam collucens stellis Epistylum declarat, & vitam beatam sibi promittere, à stylobata hoc est, fulcimento salutis omnium nostræ Jesu Christo. Nullum enim aliud fulcimentum esse immortalitatis, vel excogitari potest. Ita omnia Mundana sunt vana: & ipsa mundi Machina non potest esse aterna, quod compositum, est simplex. Columna autem hoc voluit ostendere, quod conspicuo loco posita, conspicua sit & non omnino dissimilis similitudo. Sub Pyramide autem Reges Ægypti, supra columnas conditi sunt Imperatores Romani.

Scipio Gonzaga. presb. Cardinalis et Patriarcha in Hierusalem :

Rainulphus Farnesius. presb. Card. S. Angel. et maior penitentiarius :

Alexander Farnesius. presb. Cardinalis. Episc. Ostiensis et Valtrensis. S. Collegij :
Deianus. S. R. E. ad Vicecancellarius. Legatus Patrim. Protector Arrag. Lusit et Pol.

Rodericus Borgia Valentinus Diac. Card. S. Praxedis Alex. vii. P. P. nepes :

Hieronymus Rouerens Frat. Duc. Ioan. Mar. presb. Card. S. Petri ad Vinc.

XXXI. HIEROGRAPHIA.

Potius mori, quàm fidem fallere. Magnifica verò vox & tanto viro digna. Fides autem est duplex, altera Theologica: altera civilis. Nam de Historica, & rebus in alijs credulitate, Mysta non loquitur. Et quamquam manu signum Crucis tenens, Theologicam, ut dignum est persona, quam gerit, clarè prætendat: & hoc ipso, fidei præferat civili; est tamen hæc maximum ornamentum fidei Christianæ. Et quis inter Christianos meritò referat? quorum doctrina, nihil, quod non mitè sit, suadet, vel adversario nostro, teste Marcellino? qui fallere, mentiri, peierare, & violare, ut breviter finiam, audet fidem, justiciæ fundamentum? cùm ne inter homines quidem numerandus sit, qui pacta humana violat: & justiciam, sine qua res humanæ stare nequeunt, evertit, funditus. quæ collapsa, pietas, ubi se sustinere possit, non invenerit locum, Deo igitur, in cuius verba adacti sumus sacramento, servemus, ut par est, in primis fidem; sed & his, quibus cùm consortio generis Deus conjunxit, & in hoc domicilio orbis terræ sociavit, non tantùm datam, sed & debitam, etiam si non datam redintegremus. si debemus, quibus non obstringimur peculiaribus pactis; quantam debemus, quibus obligamur, Dei vicarijs, terræ dominis? Longius non profero lumem in tanta luce.

XXXII. HIEROGRAPHIA.

Suave lego: & video spiritum, supra non aquas modò, sed aquas & terram, imò Machinam, quæ terram, aquam, aërem, & ignem, nec elementarem modò, verùm etiam cœlestem uno eodemq; ambitu complectitur Mundum. Quæ cùm video; audio discordis Naturæ (quid enim tam dissonans, quàm elementare & cœleste? mortale & immortale?) suavem oppido concordiam. Si quis non audit, fit familiaritate concensus. Nam ut his qui ad catadupa habent, obforduerunt aures; sic & nobis evenit, quibus cœlestia venerunt, ex quo familiaria, in contemptum Celare tamen nefas est; quæ fas audire, Sed ex quo, Spiritus, qui implet orbem non terrarum modò, quem vel cernere, vel audire, suave est; animi recessus, non hircos oculorum recludamus. Et videbimus confestim quæ expetit animus, animanta omnia Spiritu, Concordiam & Libertatem. Nam annonæ felicitatem discordia elementorum: corporis sanitatem, humorum inæqualitas, animi tranquillitatem, meditationum diversitas: Reipub. sanitatem opinionum discrepantia, sola non alia causatur causa. Mysta, cuius longe augustior mens est, non hæc levia aut mundana confectatur, ex quo S. Spiritum supra verticem Mundi collocat; sed primæ rerum originis meminit: & cum Materia ac forma, unionem, non Privationem, sub aspectum adducit. Eodem enim, quo coaluerunt, Spiritu res conservantur. Suavis autem est S. Spiritus cùm recordatio, tum operatio. Ita nihil est, sine Spiritu: nihil vivit sine Spiritu, nihil spirat sine Spiritu: nihil sperat deniq; sine Spiritu. Hanc suavitatem non aurium sed animi percepit aut præcepit Mysta; sed & aurium. Nam quæ menti suavia sunt: sunt suavia & jucunda auribus quoq;.

XXXIII. HIE-

XXXIII. HIEROGRAPHIA.

Homo non est, quem hic vides, parma succinctum; at scopus hominum, dedexteritate certantium, qui alia, atq; alia forma, hoc etiam tempore formari solet, ut pubes ferire rectè discat. Quod Græce audis; aude & sicferi, si audis & audes. Sunt enim Agomemnonis Homeriani verba duo ad Teverum, latentem sub scuto Aiakis, & feliciter ferientem Troianos. Non enim ad hunc pertinent modò, quem ea tempestate pietas pro Græcia in Barbaros amarat; verum etiam ad omnes, quos si non necessitas, pietas communi periculo involuit, sed & versantem togæ non militiæ tantum. Nec enim aliud dicit, quàm: Hoc fac & vives: & tibi, si sic feceris ut maximè cades, supererit Resp. Hæc ego de meo largior. quod prodigi animæ sint, quorum animi sunt studio gloriæ inflammati. Non quod ficiam horum sanguinem qui se Dijs Manibus pro Rep. de vererunt; sed velim laterè sub scuto Aiakis: & injustam vim, justo præsidio propulsare, imò velit Resp. Non enim omnes sumus Aiaces, sed quidquid sumus; Reip. debemus. Et quidquid sumus; eius maximam partem Resp. debitam reposcit. Quid non Deo? qui nos in Rep. & hac luce collocavit, alios Teucros, alios Aiaces? Nos & nostra omnia sine controversia. Verùm enim uerò, ut multum est, & non illaudabile, in arduis audere: ita temeritas & impudentia quarum illa rebus, hæc nomini obest, semper absit. & nostram stationem tueamur, si Rem tueri publicam, & non nostram evertere volumus.

XXXIV. HIEROGRAPHIA.

Cùm viderem Hierographiæ faciem hanc ab illa vix differre, aut sententia, velut animo convenire; contraxi utramq; & brevitati studens, appellavi libro superiori Geminam. Hanc brevitem meam officere lumini suo ratus sculptor rogavit, ut singulas illustrem. Quod prece non pretio adductus, in hoc otio, lubens feci. Quamobrem eiusdem Symboli non diversum, si non figura, Hieroglypton aggredior. Scopus enim est quem in suggestu (sic appellare lubet murum istum ex vivo aut viridi cespite, non latere aut sole aut flamma excocto, propter sagittas) medium vides, ad quem collimant jam olim, vel exercitij, vel præmij Causa. Nec tam differt forma scopus hic, a priori; ut aliò flecti potest idem Symbolum. Diversis placent diversa, nec ita palato, ut sententijs dissentimus. Hos belli illos pacis studia delectant. ne persequar discrepantium studia & instituta. Ac cùm non minus plectro suo gaudeat Musicus, quam sceptro Rex; convenire possunt in eadem civitate, qui non conveniunt in disciplina. & semper magis concordés sunt, qui studijs dissentiunt. Nunquam enim idem sentiunt, qui eadem studia consecrantur. Acuit quidem aminos mutua æmulatio, hætenus non reprehendenda: segnitiam quippe fugat, & quasi concitatis ad laudem subdit calcaria verum si hæc in ambitionem exardescit; odium non civile oritur inter privatos, & plusquam civile bellum, inter cives. Huic malo occurrat Mystra, cùm inquit; Huc collima vult enim quæ te natura trahit, aut disciplina ducit. Sed quod debili ætate & iudicio, non quod semper de-

D

bemus,

bemus, vitæ genus ingredimur, ut M. Tullius, in præclaro illo opere de Officijs observat, id pete, vnde Laus petitur. Honestas enim est aut deberet esse principium deliberationis, terminus actionis.

XXXV. HIEROGRAPHIA.

Si Pictorum eadem licentia est, vel Ovidio vel Horatio iudice, quæ Poëtarum; quid aversemur in formam hanc formam? qui Hydram paulo antè, de formiore multò accepimus, Traduximus Hydram ad usum publicum & privatum. Et fortasse in hoc capite aliquid erit, quod Magistratum, caput Reip. & membra, Populum vel juvet, vel delectet. Intendamus oculos modò. Tres oculos habet nyctantes imò clausos: totidem lucidos & apertos. Quid hoc monstri est? Quasi verò non centum oculis Poëta Argum donarint, ut minus monstrosum sit hoc caput quod quia non fabulosam, sed Mysticam est; intueamur paulò accuratius. Primus oculos & quidem videns frontem occupat non procul à cerebro. videt itaq; clarè istic, ubi recte videntium plurimi cæcutiunt. Qui suo loco sunt, id est in specula & quasi custodia corporis humani; horum sinister patet & læva sede cor est, arbiter animi humani. Item habitus est oculorum intra ingulum & pectus, quo scilicet loco videndum est, ne luxuriæ fomentum iugeratur: & simul, ne laxemus frena iracundiæ. Hoc autem unus, non minus benè, quàm duo curat. Nam & nos dum collimamus; altero oculo connivemus: quasi dissipatas ac divisas videndi facultates in unam contrahimus. Hic videor aliquem videre, à Capite in me conversum. Quid igitur clausi oculi? quod horum officium? si inutiles? quid ficti? si ficti non indoctè; doce & explicatum. Quis ego sodes? Ad speculandum, non docendum veni. Docet nos usum oculorum, quos studio clausit, Mysta, Hispanice. Clausos non mirare (id est non cense clausos) à rationis causa. Sic Symbolum interpretor. Nam Agricultura oculos apertos requirit. Quia igitur de causa censemus oculos esse obductos? Alexander unam aurem pandebat accusatori, alteram claudebat, quam scilicet reò servaret calumnia intactam & impollutam. Cui hinc finguntur, qui pinguuntur oculi obserati? Curæ non servili, sed liberæ atq; graviori. Videmus enim sæpe eos nihil videre: quos de rebus gravioribus meditationes occupant. Quos cum videmus; videmur intelligere, quid oculis non tantum apertis, sed & clausis Mysta velit. De Numero autem nulla relinquitur dubitatio, propter Trinarij Numeri religionem atq; celebritatem.

XXXVI. HIEROGRAPHIA

Huic nihil mortale in optatis est; cui optatum: Duret in ævum, ut ex Symbolo liquet. Quid igitur optat durare ævum, & existere sempiternum? Non vitam hanc, quæ mortalis est. Non ornamenta vitæ, quæ non possunt esse diuturniora vita. Non memoriam, quæ Mortalium non potest esse immortalis. Purpureo Galero Montem inumbrat. Et ex hac umbra lucet, se dignitatem suam deferre digniori quæ pietas etiam non in pietate nostra viguit. Nam C. Iulius Cæsar diadema sibi oblatam,

Iovi

Iovi erat delaturus, si per Pontium Aquilam licuisset. Quis verò hic? prater Montem enim nihil cerno cui Mystra quo se spoliat, decus consecrat Christus sine controversia, ut de Christi Antistite, & ex re ipsa, conijcere debemus; aut quod Christus montem plerunq; ascenderit vel docendi vel orandi causa. Symboli *uolens* suscitans nos à terrestribus & perituris curis, ad cœlestes, digniores hac forma corporis in celum erecti, imò Anima hominis. ad imaginem Dei, facta: aut quod Christus ipsa Petra fuerit, quæ comitaretur Synagogum. Si Christo honorem defert, ut debet, Montem intelligit, in quo Christus docet, non Petram aut ipsum Christum. Dam immortalitatem precari Non immortalis, absonum à fide atq; ratione est. Monti autem, id est Ecclesiæ militanti felicia optare, non modò pium est, sed & necessarium. Nam ut Mons omnium ventorum flatibus, ita hæc omnium hostium, externorum & internorum obiecta in iurijs est.

Cardinales S. Romanae Ecclesie

Carolus a Lotharingia Episc: Card:
Ostiensis et Viterbensis S.R. Imp. Princ:

Matheus Langus Presb: Card: S. Alba:
Arch. Salzburg: et Rom: Imp: Protector.

Otto Truchses Presb: Card: S. Balbina S. Rom: Imp:
Princ: Episco: Augustensis.

Christophorus Madrutius presb: Card: S. Martini:
S. Rom: Imp: Princ: Episc: Tridentinus.

XXXVII. HIEROGRAPHIA.

Manus Sacerdotis est, ut ex tenia cruce signata, stolam vocant, patet: quæ gladium flammantem gestat. Audaciæ plusquàm sacerdotali adiecit verba Card. Lotharingus nihilo abiectora: Auctor ego audendi, cuius tandem? Annales consule. Gladium Spiritus permissum Sacerdotibus nemini dubium est. Et hic videtur Mystibus gladius vel acceptus ab excubatore Paradisi, vel eidem debitus. Sed cum Elias, cum Samuel expediverunt arma non Mystica, adversus impios & Dei hostes. Negant Sacerdotibus gladium: qui gladios in Sacerdotes stringunt. Quod si idem hostibus nostris persuadere possemus; ne incruenta victoria subigeremus omnes gentes, atq; nationes. Nunc difficulter eius fidem ulle facimus. Nemo enim ferè est, qui non sit vim vi, si possit, propulsaturus. imò omnes ferè vim alijs illaturi, si liceat impunè, tanquam aut facere aut pati iniuriam necesse sit.

XXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Perfossa hæc non est, sed oculata Manus, digitis attingens obeliscum. Novæ dextræ, nova sententia est: Fide & vide. Si tamen dextræ nova, Blandienti enim adolescenti multa, Plautianus leno respondet: se manus habere oculatas. rem pro verbis flagitans. Et sententia etiam tota, non ita nuper nata est. Epicharmus enim vetat fidere. Tantùm sobrietatem commendans. Ita nova non sunt, sed renovata. quæ alicui nova, prima facie videbantur. Hoc autem jure inquireret aliquis: quid? quod moneat Mysta: Fide & vide, ac non potius, è diverso: Vide & Fide. Nam Lenoni fidem factura erat, visa & contacti manu Pecunia. Mihi videtur Lango aliud, ut par erat, quàm Nenoni propositum. Hic enim de qnestu, & quidem sordido laborat: ille de, non suo, sed aliorum comodo. Quid cum pernicie adolescentium, salutem civitatis comparo? Mat. Languus inter opinionum varietates, jactari veritatem, & veritatis studiosos simul periclitari animadvertens, Fide, inquit, & vide, Nam qui fidit, & de Christiana pietate nihil dubitat, videt singula capita, etiam si rationem superare videantur, rationi esse conformia. ut præter alios Nic. Cusanus pluribus docet. Nec alionem est à veterum doctrina, principia quædam scientiarum statuere prima & æmèta imò si Mathematicis sua axiomata negaris, non poterunt suatueri, quæ sola volunt sciri posse. Nos etiam de verâ Religione, scripsimus unda ratione: ex quo inclinatis rebus omnibus in ruinam. sacrarum literarum vacillat auctoritas.

XXXIX. HIEROGRAPHIA.

Quam difficile sit duobus Dominis servire; Christus rerum omnium sciens & dominans, exemplo declarat. quanquam auctoritas, satis momenti afferret, ad rei probationem. Est igitur, & semper erat laudi Card. Trucesio, retinuisse benevolentiam Pontificis simul & Casaris. Quanquam enim deferbuit illa, de dignitate, Historijs celebrata contentio; magnæ tamen integritatis est, in quam te semel, insinuaris; vtriusq; retinere

nere amicitiam. Mæcenâs & si quis alius apud Horatium conciliabat sæpe Antonium Augusto. Sed eo perduto, huius quoq; gratiam aliquando perdidit: & in Vrbe, velut in exilio vixit. Trucesius igitur rem memorabilem, imagine insigni ad posteros transmisit. Claves enim geminas decussi forma conjunxit (quod Pontificiæ felicitatis insigne est) & totidem Aquilas (quod Romani imperij signum) adiunxit. Quare satis ostendit, se obsequio honesto, non dirimere. at refarcire pacta conventa potentissimorum Principum. Id autem per se insigne, sit comparatione insignius. vulgò enim calumniando & blandiendò, non recta captant, sed obliquè insinuant sese, in Principum familiaritatem. Quæ artes tolerari possent, si sibi modò consulerent: & non huic alierum proderent, utrumq; perderent. Alit ea portenta, atas etiam nostra, & alit semper, ubi malæ artes vigent, vigueruntq; olim, aula uti apparet in aula Philippi Regis Macedonia penultimi, Rex igitur Demetrium occidit: & cui noluit detectis insidijs, Perseo imperium reliquit, Ita nostrorum virtutes, & non nostrorum vitia inter se comparo; vt rei dignitas, sine ullius contumelia, magis illustretur, quemadmodum solis iubar, ex densiori caligine, clarius erumpit, & resplendiscit. Verùm enim uerò, inter dominos duos jactor, neutri displicere, alteri placere magis velim, aut utriq; simul; qua id arte, qua industria, quomodo consequar? Non mala, cuius eventa semper sunt mala. Non simulatione, quæ non potest esse diuturna. Sed animo candido & sincero amore. Quod ego non doceo, sed discò ex symbolo: Sic his qui diligunt. Quid tandem? Vt quemadmodum hæc insignia coeunt inter se; ita Principes diversi redament eum, à quo se vident citra fucam, integrè amari. Nulli tam infesti hostes fuerunt, quam Cicero & Antonius, utriq; tamen placuerunt Atticus & Varro, pepercitq; utriq; Antonius, qui omnes & omnia Ciceronis sustulit.

XL. HIEROGRAPHIA.

Quid jam inter geminas Aquilas pendet Christus de cruce? eodem Symbolo? Difficile est Deo placere & Hominibus: quod Deus honesta, Homines placita etiam si non honesta expetant. Et hoc feraci scelerum omnium seculo, Regia vix quarit, quid Deo placeat: exequitur sine cunctatione, quod probatur Regi imò & Seneca parricidium Neronis excusat: & parricidio stat Tyrannis Turcarum. Quin & Bodinus reprehendit eum, qui in gratiam Imperatoris, noluit fratricidium defendere. Hæc cum legimus, cernimus, rudimus; non possumus non amare & admirari eum, qui hero suo fidem servat quidem at citra offensam Dei. Periculofum est non facere imperata. Quid tum postea? Nam etiam si sit capitale; non fecerit, cui potior est Deus quam homo: pluri fama, quam vita: optatius semel perire, quam semper panitere. Debet autem esse omnibus. Nam Dei cum homine nulla est comparatio: pluri est sapienti fama, quam vita: nec sapienti modò, optabilius semel occidere, quam rei patratæ memoria, semper excarnificari. Iam seneca, gratia Neronis excidit: passim malè audivit: & tandem vitam amisit. imò coactus, in cuius gratiam profligavit famam, Numen offendit, ut sibi ipse
necem

31

necem conscisceret. Hæc comparatio Hierographiam Card. Truccesij spectabiliorem facit. Et ego, quod clara virtutis exempla non spectanda tantum verum etiam æmulanda ducam, si non potui amplificare, nolui minuere dicendo.

XLI. HIEROGRAPHIA.

Perit, ut vivat. Non quæro, quis aut quæ? Redit enim sub aspectum Phœnix: & felici omine nomen Christ. Madrutius, si non unum, ingens Lumen Germaniæ, imò & Italiæ invenit; quàm in foelix And. Balthorius magnus & ipse vir, si mediocria sapere potuisset. Quæ de fabulosa ave, credere olim magis, quàm comperere vulgo (Nam quæ Romanis temporibus apparuit formæ propter novitatem spectabilis iudicio Taciti, non conveniebat cum fama veterum) ex Palma videntur orta. quæ & ipsa, Phœnix Græcè dicitur. Est enim quædam, & præ ceteris fructu commendata, quam in Chora, ex se nasci, Plinius tradit. Atq; utinam tu Madruti ex te renascere. Si enim solus non eras, princeps eorum eras, in aula Romana, qui sunt non appellantur modò Casariani, Esse autem qui potentissimos terræ Monarchas, sublata discordia, quam ferunt huic blandientes, illi obloquentes, utrumq; perdentes, in concordia, amicitia, benevolentia retineant, aut, si opus fuerit, reducant; est è Rep. Christiana universa. hæc præsertim tempestate, qua in mutuam perniciem conspirare, & complanare iter Barbaris reliqui videntur. Sed & in gentili Madrutius reviviscit, cui ad virtutis majorum renovatorem, nihil aliud deest, quàm dignitas generositati majorum, & in augusto illo orbis terræ consilio, debitus insitæ confessus.

XLII. HIEROGRAPHIA.

Barbarorum aliquis, quibus de concordia nequidquam verba faciebat, protulit manipulum sagittarum: & robustissimo ut rumperet, tradidit. Quo in casum laborante, iussit forte debilissimo ex proximis, ut exemptas, singulas frangeret. Eo sine mora & difficultate, mandatum executo, Hoc illud est, inquit, quod volebam dicere. Concordes vos nemo superaturus est. Discordes & quasi vinculo solutos, contemta civitas, aut imbecillus Rex, sub jugum coget. Simile quid commentus est, non barbarus sed Romanus, Sertorius. Manipulo contentus (quid enim pluribus in re manifesta exemplis opus est?) auctor sim concordia cupidus (sunt autem omnes, qui cupiunt esse incolumes, partes enim sine incolumitate totius, non modò salvæ, sed ne esse quidem possunt) ut Micipsæ Sallustiani orationem legant, quam Imp. Severus, liberis, moriens, legendam misit, jam tum videns inter fratres crepitans odium. Nec aliud Madrutio Mystæ nostro propositum fuit, qui nobis fasciculum ob oculos ponit, & una voce, Vnitas, exponit. vult enim Christianos esse unos & concordes: contra immanitatem Barbarorum, & seditio-nem civium. Quod vult; Deus faxit. Nos enim qui eius argumenti orationes aliquot edidimus, non soli, surdis canimus.

(*§*)

Cardinales S. Romanae Ecclesiae

Louduicus Madrutius presb. Card.
S. Onuphrij. Epis. Trideni. S.R.I. prot.

Carolus Dominicus Caretti presb. Card.
S. Vicilis Archiep. Aunimonensis

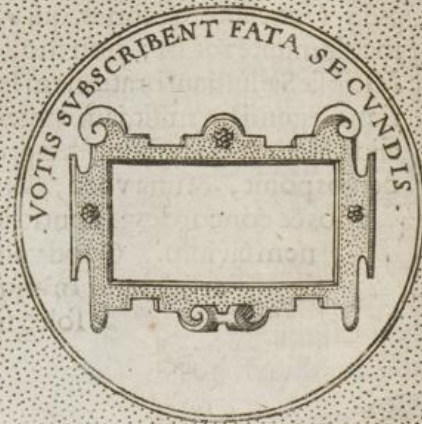

Philippus Boncomp. Bonon. Presb.
Card. S. Xysti. maior praenitentiaris.

Christophus de Monte Aretino Presb.
Card. S. Praxedis Archiep. Messane.

Ascanius Sfortia Card. Diac. S. Georgij. Episco. Albiganensis. F. Francisci.
Maria Ducis Mediolani. etc.

XXXIII. HIEROGRAPHIA

Qua Columbae forma, S. Spiritus, hic sedet supra orbem; ipse se Mortalibus exhibuit. Nam cum per se, sub aspectum non cadat, per alitis speciem, candorem incomparabilem: velocitatem incomprehensibilem: fecunditatem incredibilem repraesentat. Quod autem facit S. Spiritus; hoc loquentem hic Mysta facit: Lucem fero. Fert profecto lucem Mundo & immundis cordibus, dispellitque de oculis credentium, veluti caliginem, tenebras errorum: labem peccatorum. Et nihil lucidi, aut formosi in Mundo, aut ullatanti operis parte, quod S. Spiritus; non sit architectatus. Tria esse rerum naturalium principia Aristoteles docet praclare. Sed tertium quod Privationem statuit praeter naturam Principij. Quod unum est; idem aequale est: nec enim alias esset unum. Unitatis autem & Aequalitatis, conjunctio quadam est, quae si privaret exstantia, quae sunt; non essent ea, imò nec ipsum esset. si privatio esset. Est autem conjunctio haec, vel coniungens ista, in Physicis, non privans potentiam actu; sed cogens potentiam ad actum. In Metaphysicis verò Amantis & Amati, quod ab utroque procedat, Amor infinitus & individuus: Verbum aeternum, Mentis aeternae, licet aeternus, in tempore effatus, imò & ipsum tempus, fluxum aeternitatis. cum primo Mobili, incipiens motum, cuius, illud, mensura est. Hoc ferè pacto, non privans forma sua Materiam, aut ipse privatus exstantia, S. Spiritus Mundo & in Mundo creatis lucem attulit: ostenditque quod quaeque res sit. Et jam lucem fert nobis, ac renovat corda fidelium, ut dixi: Et ante me Ecclesia canit, magno omnium concentu & consensu. Nam in lumine tuo, qui est filius tuus unigenitus; o Pater luminum, vidimus lumen tuum: qui est S. Spiritus.

XXXIV. HIEROGRAPHIA.

Ignem conflagraturum orbem terrarum & Philo tradit, & Nero expavit. Fuit igitur doctrina patrum jam olim disseminata: & creditum fore aliquod eius exitium, cuius aliquod extitisset principium. Si autem aqua perijt olim; quae sordes eluit potius, quam evertit sordidatos: superfuit enim seminarium, ut naufragij semper sunt tabulae; peribit igne a fundamentò, inquam, ne justa saepius irrita sit vindex Dei ira. Opponitur enim Aqua Ignis, & omnia abligurit. An ab effectu Mysta, de causa efficiente prima & principe conijciat hoc loco, dubitari non injuria possit. Nam in vindicta est vindex. Et Numen, Symbolicos, ignis consumens est. Nec ea est superstitio Card. Caretti quae Medorum & Persarum, aliorumque fuit. Ignem non modo paventium, verum etiam adorantium. quod caelo lapsus ignis victimas incendisset. Quid jam flagrantius est flagitiorum conscientia? Igitur quem non video; timeo: & terreor aspectu Domini, qui, cum non alius, mentem flagellat, urit & justo incendio persequitur.

XLV. HIE

XXXV. HIEROGRAPHIA.

Daniel est in cavea Leonum, celebris Historia est. Huic testimonio presentiae divinae, in ærumnis, Mysta sententiam magnificam adjicit: Si Deus nobiscum; quis contra nos? Certè quantò, Deus Maiestate & potentia antestat omnibus; tantò securius vivit, qui in Deo spem collocat quàm qui aliorum gratia fulcitur, aut suis vel opibus, vel concilijs fudit. Hoc autem Deus ceteris præstat; quod omnes & omnia habet in potestate. Iam potentia humana, momentanea est; & si diuturnior, temporanea, æterna nullius Regis aut Populi. Ferarum vis robore humano major est; sed bestiarum nullo ferè negotio, conterunt, vincunt, domant immanitatem. Hic cernis Danielem nullis armis, nulla arte, adversus potentissimum Regem Persarum defendi: & inter Leones fame etiam efferatos servari. Qui vero Divinitus, ex quo non humanitus. Insignem miserationis suæ memoriam Deus sapè renovat. Me profecto non ex Leonum, sed hominum Leonibus efferationum faucibus eripuit: & non minori gloria vindicavit in libertatem, ut facilè convincerem, si quid ingenio pollerem. Difficilius enim efferos homines, quàm feras domare. Nec ego lenivi. Deus, qui nec prece, nec tempore flecti volebant, fregit. Quod eloquentia nequeo, gratitudine molior. Hæc mihi loco præterenda non videbantur tam opportuno: si enim nihil ad illustrationem; facit plurimum ad confirmationem piæ sententiæ & veræ Historiæ. In hac vita ærumnosa & lubrica, facio & patior multa, quæ animus avertatur. Nihil gravius quàm si Deum offendam, qui me defendit.

XXXVI. HIEROGRAPHIA.

Mirum Naturæ opificium. Inter omnia admiratione digna, hoc cæteris non minus obstupescendum; quod nescias, pluribusne stellis cœlum, aut floribus solum sit conspersum. Et ut Sol diurna spatia percurrit; ita noctu micare stellas, lucere, minori, ut par est, face Lunam. Quietem enim hoc tempus, illud labori datum. Hoc opere non Naturæ, sed Parentis naturæ Dei perlustrato; videamus deinceps, quid Mysta noctem pinxerit & noctis, quæ dicebam Luminaria depinxerit. Non hoc spectasse mihi videtur, quod nos cum admiratione spectabamus. sed longè quid admirabilius: Opificem non Opus, non per ambages, ex hoc, illum: ab effectu ad causam procedens; sed *ἀκούσας* ipsum Deum, Symbolum enim est: Illuminatio mea. Ecquis? Deus, hæc enim perfecta oratio est: Deus illuminatio mea. Comparatio autem licet nocturna, Sole meridiana lucidior. Quemadmodum Solis amula, Luna lucet noctu, & nocturnas tenebras fugat; ita Deus solus mihi in his Mundi tenebris refulget: & animummersum densa caligine, eripit, liberat, collustrat, cum spe, tum re. Ac quod subiecto mari, varias jactat naves, quarum gubernatores, non ita clavum manu, ut oculos in polo tenent; credibile est Mystam cum socijs & propinquis, vel temporum, vel hominum injuria agitatum esse: expertumq; vana præsidia, Dei & poposcisse & sensisse opem, veluti palpitantem, in tenebris lucem. Sic omnia cum Davide consonant, cuius splendida & regia oratio est: Deus illuminatio & salus mea, quem timebo? Nosti quæ sequuntur.

XLVII. HIEROGRAPHIA.

Ecclipsim Solis depictam cernis. quam caussatur nobis Luna, inter Solem & aspectum nostrum posita. quod propinquior nobis sit. Quemadmodum enim manus oculis opposita intercepta etiam longe maiores se & incomparabiles, ædificiorum, & montium moles; ita nihil vetat nobis obscurare, minus Lunæ corpus, longè maiores sed remotioris lumen Solis. Quid hac imagine obscurarit veriùs, quam declararit Mysta (nec enim semper tutum est queri) Iovius declarat. suffragatus erat Roderico Borgiæ, in petitione Pontificatus: qui Alexander VI. salutari voluit. Quod autem beneficij sui memoriam extinctam videret; cum sole se comparat, quod sua solius opera ferè, ad id fastigij ille ascendisset. Cum Luna Pontificem: quod ut illa Soli tenebras offundit, à quo lucem accipit: ita Pontifex eum cum familia extinctum vellet, à quo dignitatem haberet. Ita erumpit indignantis animi bilis: nec omnium stomachus concoquere potest injuriarum memoriam. Sed pluribus, quàm opus est, quæ clarius Italicè Iovius scribit.

XLVIII. HIEROGRAPHIA.

Paul. Iovius scribit se Hieroglypti huius & Symboli auctorem fuisse Mystæ. Non alium igitur suffitem quæramus. Tabula pura est. & latina magis, quam obscura gnome. Paucis igitur multa, præsertim cum tabulæ eiusmodi non multò prius expositæ, recordari mecum juvet, si lubet. Si fata votis meis subscripserint, explicabo animi mei sententiam. imò subscribãnt. quod optantis est, votis meis secundis, qua voce significat, se, licet ardua, non tamen iniqua animo agitare, aut concupiscere. Tam autem taciturnum Mystam fuisse notat Iovius; ut ne quidem florens ætate, in Hierographiam consentiret. Hanc tamen recepisse, quod cum animi sui decreto, ad amissim, quod ajunt, planè conveniret, tanto juventutis suæ decore, quanta ignominia grandes natu effutiunt, verba etiam per jugulum, reditura.

Hæc comprobatio, absq; ullius opprobrio,
commodum omnium rem clarioram fecit clariorem.

Cardinales S. Romanae Ecclesie

Ascanius Sfortia. Card. Diac. S. Georgij. Epis. Albigan. F. D. Mediol.

Franciscus Sfortia d. S. Flora Rom. Diac. Card. S. Georgij in Velabro.

Franciscus Theobaldus Vrsinus. Presb. Card. S. Sabine. A. thep. S. Sypentinus

Matheus Vrsinus de Monte Fordano Presb. Card. S. Sabine. Epis. Ostiensis.

Joannes Caietanus Vrsinus Romanus. Diac. Card. S. Theodori.

Jacobus Vrsinus Diac. Card. S. Georgij. ad Velu' auri. Apos. sedis Protonotarius.

XLIX. HIEROGRAPHIA.

Huius quoque Hierographiæ auctor Paullo III. Pont. Max. & nobis Mystagogus est P. Iovius. In bello, quod Imp. Carolus V. cum Duce Saxonix, Lantgravio Hassiæ, quique eorum sectam sequerentur, suscepit, adiutus est à Pontifice. qui totus in hoc occupatus, Hierographiam proposcit, rei, quæ in manibus erat congruam. Iovius cum Anathemate Pontificis, fulmen Iovis comparans, hoc ipsum utrinq; accuminatum, uti videre est finxit. & Pontifici, ut jactat, operam suam probavit. Nam Pontifex hos Principes Lutheri dogmata secutos proscripserat: percusserratque tremendo olim, non minus, quàm fulgure Iovis, anathemate. Est autem Anathema ab *Ἀναθήματα*, id est suspendendo donum propriè Diis donatum, & de tholo ædis sacræ suspensum. Pollux paullo uberius. Ab hac prima significatione transferunt Iudæi ad piaculum, &, ut D. Hieronymus docet, ex D. Paullo liquet, ad extremam execrationem. Quam autem post se relinquit impietas? quæ hominem, non solum ab humana societate, verum etiam communione divina avellit? Ecclesia non Iudæos, sed Apostolum æmulata, utitur voce, si cui aqua & igni interdicit, quemadmodum tum Pont. Max. Lutheranis.

L. HIEROGRAPHIA.

Occasio est, auctore Festo, opportunitas temporis, casu proveniens. De eadem ferè idem, M. Tullius. Poëtæ fingunt occiput calvam, sinciput capillatam: ut de facie nemo non agnoverit hoc loco. Nuda enim est, & est nuda, quod planè aperta, simplex, nec ullis fucata coloribus sit. Statuit autem pictor loco sublimi, quod casus de cœlo cadat, & causâ eius tam sit Deo nota, quàm nobis frequenter ignota. Præcipiti verò loco statuit & obijcit vento quod lubrica sit, & nisi arripias, præceps feratur, ruat, pereat. His de occasione cognitis, audiamus Mystam: erit altera Merces. unde? Celitus. Quemadmodum enim Occasio celitus datur; ita & expectatur celitus præmium, rectè utenti occasione rerum gerendarum. Querimur atatem sine fruge rapi. cur non usi sumus? Querimur pulcherimas rerum occasiones præterlabi. cur non utimur? Deus enim utenda, fruendaque dat: & rectè utentes cumulat præmiis. Quæramur itaque de nobis ipsi, quod femina virtutis non colimus: quod principia felicitatis negligimus. imò si meliorem rerum nostrarum statum, publicè aut privatim optamus, excutiamus veterum & discamus nostro malo sapere, qui nolimus alieno. Amentium quidem hoc est, sed non omnino delirantium. Nec queramur, quæ revocari nequeunt, lapsa aut tempora, aut temporum opportunitates; sed arripiamus quæ in dies eveniunt: nunquam enim deest occasio, in melius mutandi aut institutum aut consilium. videbimusque propediem in melius mutari, qua perditâ, turpata, deplorata, cernimus.

LI. HIEROGRAPHIA.

Hæc cum calice & Hostia aut D. Clara est; sic enim peculiari quodam privilegio in templis spectatur: aut Anima Mysterii granditatem

E

confide-

considerans. & non quærens, cum impietate Iudæorum: Quomodo hic poterit nobis carnem suam dare ad manducandum; sed Conditori suo se subijciens. Symbolum enim animum Animæ ex vultu resplendente loquitur: sola fides sufficit. Sed ô rem indignam & acerbam. Quæ gnomo tollere debebat, & truncare omnem dubitandi ansam; ea nobis inexit procellas dubitationum. Hac enim multi, non dubitandi causam tollunt, sed piè beatéque vivendi fomitem suffocant. Si enim credere satis est; superfluum est facere. Quam consecutionem, quæ sequuntur incommoda? quod personarum exitium? quæ rerum strages? Est tamen satis credere Intellectui, cuius est Fides: ubi enim fidit, acquiescit. Non satis Cordi: cuius non fides, sed operatio, tranquillitas est. Hæc quod non distinguant bene Magistri: & peius interpretentur Discipuli; salubrem sententiam, in perniciem suam vertunt: & cum cognitione operationem confundunt, imò virtutem, veluti solem è Mundo tollunt. Nec obstat salubris sententiæ interpretationi veræ; quod Paulus neget ex operibus legis, salutem pendere. Est enim Fex duplex: Ceremonialis & Moralis. Cum Ceremoniis autem, periit legis Ceremonialis fructus: ut exsiccata arbore marcescunt fruges. Non periit fructus Legis Moralis; ut enim perpetuò coercendi sunt mores Lege Mosaica; ita perpetuò sperandi fructus Legis, quam ut per Mosem tulit, ita per Christum alit S. Spiritus. si non periit fructus Legis Moralis; integra est Lex, radix fructus: nec Fides notionis lumen abolet, sed operi apellit, operationem Cordis.

LII. HIEROGRAPHIA.

Circinus hic est ad multa accommodatus: Pyxis ad navigationem: tabulæ ad Geographiam. Omnia, ut summam rerum paucis subducam, ad ingenii humani dexteritatem. Quod magis ex sententia licet conijcere, quàm ex imagine lubet cognoscere. Duo cum verba sint, licet, intergeratione ampla sunt. Nam licet varia sint bona corporis, animi, fortunæ; uni tamen vulgò omnes veluti testæ adhærescimus: præter quod, nullum bonum, bonum ducimus. Ad vanitatem amatoriam rapit Iovius quasi Mysta, unius amore captus, & huius sale carptus quod in virginum choro esset frequentior, responderit adamatæ; se plurium consortium non fugere, sed uni, ipsi scilicet, adhærescere. Et hac de causâ Cælum ceruleum variis syderibus sparsum quidem. Sed ut nauclerus unam Cynosuram miratur, licet totum cælum, & tot cœli stellas contempletur; ita se, humanitatis causâ cæteras colore ceu virgines, ceu Matronas: unam illam venerari & adamare, si de disciplinis, aut rebus aliâs gravibus interpretoris; rectius feceris.

LIII. HIEROGRAPHIA.

Mirabile in oculis nostris. Quid verò vel mirabile, vel spectabile? Mundi machina, quantacunque est, Tota enim oculis exposita est magis, quàm ventis. Si enim ventus est aëris motus, haud extra Mundum sunt; sed Mundi regiones, septentrionem & Meridiem: Orientem & Occasum Solis,

Solis, non ineptè demonstrant. Et qua tandem re mirabiles est Mundi machina? se ipsa, Velut à Torneuta, in orbem circumducta: nec ullis librata ponderibus, a suo stans ordine, & natura volubilis. Nec suo tantum circulo aut ordine modò. Verum etiam rebus omnibus, quas continet, & ex quibus composita. Taceo de rerum discordium concordia, miramur cœlum, miramur solum. Illud volubile, hoc stabila. Miramur Aquæ humorem: Ignis calorem. Ex his vero tot res actantes diversæ specie species, quis non miretur? & singulas aduquem perpendens obstupescat? Alia sunt, alia vigent, alia sentiunt, alia ratiocinantur. Progredi non audeo; licet alii sint rerum gradus. Nam qui supra rationem scandunt; non aliter mihi facere videntur; quam si belluæ, expertes rationis, vim humanæ naturæ scrutarentur. Quæ si prudentiam nostram non assequatur; qua via nos sequimur imperfectissimam Providentiam Divinam? Cùm igitur omnia totius Mundi cum Mundo mirabilia sint oculis nostris; quæ clara, perspicua, Lucida oculis nostris: orbium cœli duplex motus: terræ perpetua quies: Solis jobar: Lunæ usura: stellarum errantius nullus error: vixarum nulla vincula: elementorum in summa discordia, summa concordia, ortus unius, occasus alterius: maris altitudo: terræ profunditas: aëris raritas: ignis calor: terræ inclinatio: maris incolæ: aëre vagi, igne nulli. Si non salamandra, aut ignæ aliud naturæ, illum orbem habet. Et nihil mirabilis oculis nostris, nobis ipsis, quibus hæc omnia, ut stoici rectè sentiunt, condita sunt: qui hæc omnia ingenio comprehendere, & iudicio metiri possumus: quorum oculis descripta cœli tabula, manibus tellus culta, ingenio stratum mare classibus, ponte flumina, passibus rupes: quos domestica honorant, fera pavent animalia. Sed hæc omnia nobiscum ut mirabilia, ita subjecta, sunt oculis nostris. Hoc autem, quod subjecta, minus mirabilia. Nescio enim quo pacto familiaria abeant in contemptum. Concedamus igitur Mystæ, Mundum esse mirabilem in oculis nostris, & quæ nobiscum sunt, ne nobis ipsi nimium blandiamur, nobiscum in Mundo. Cedit enim nobis ut Oppifici opus, Mundus Deo: & conceder Mystæ, longè mirabiliorem esse, qui hæc omnia condidit nobiscum, & venerabiliorum Deum. eoq; mirabiliorem, quod non sit, nec esse possit, quod procul remotus ab omni sensu, in oculis nostris. Ita ab affectu ad causam pervenimus: & quod ultra nec volumus nec possumus tendere: Hierographiæ piæ & eruditæ finem imponamus.

LIV. HIEROGRAPHIA.

Natura an ars pluit possit in cultu ingenij olim quæsitum est: & ut de aliis taceam, à Cicerone, in eloquentia: ab Horatio, in Poësi, Hic videmus flores florere: & aqua suffusa in nimbo ali. Certant igitur inter sese natura, quæ peperit: & ars, quæ nutrit. industria, inquam, labor, & virtus humana. Si in floribus sensim deflorescentibus, tùm sumus industrii, atq; diligentes, quanto diligentiores esse convenit, in animi æterni frugibus cùm colendis, tàm colligentis? Natura semper adjuvari vult. Terra arari: Mare sulcari: Aër peti ignis elici. Proveniunt natura omnia, quæ non solum necessaria, sed & jucunda Homini, Sine labore,

sollicitudine, cura non proveniunt. Erat quondam liberalior natura & sponte ferebat, ut ait ille, omnia, tellus, quæ nescio quis Poëtarum, apud Græcos, in species distinguit : & velut è popina. in os ingerit, hæc assa illa elixa, non matura tantum. Ac licet hic ludat ; fuit quondam liberalior natura. Non enim ad cultum terræ, sed Dei. Homo factus est, Cùm autem non ferret tantum felicitatem, ut difficilius est sortem bonam, quàm adversam ferre & ocio lasciviret ; mutavit Conditur, conditionem rerum, & quæ gratis dederat, laboribus venum exposuit. Sic terra cœli, cœlum notari, mare tentari cepit. & necessitas extudit, ut Virgilius ait, artes. Serviamus igitur necessitati, per se quidem non expetendæ ; sed rerum expetitarum compendio, & artium omnium, liberalium & illiberalium principio. Caterum mollis Caltha, ut & aurum, relucens flos est : qui in nimbo est. Heliotropij species, licet enim subdubitare videatur. Matthiolus agnoscit Adrianus Junius, quod cum Sole oriatur & occidat, aut folia sua circum agitet, ut Dioscoridis interpres. Quid Caltha, odore gravis ? & non flos naribus gratior. Quod visum, inter sensus, omnium nobilissimum, oblectet : & nos, si non cecutimos, dùm cum sole versatur, ab hoc instabili rerum statu, ad summi, stabilis & sempiterni Boni cultum rapiat.

Nequidquam enim laborat, qui inanibus
curis & saepe non necessarijs se
cruciat : ne labo-
rat Deo.

Vulvius Ursinus Rom. Diaconus Card.
S. Eustachij. Epis. Fanensis.

Prospov Columna Domicellus. Diaconus Card.
S. Mariae in Velabro Protec. Neap. et Sici.

Pompeius Columna Domicellus Rom. Diaconus
Card. xii Apostolor. Epis. Reatinus

Stephanus Columna presb. Card. S. Mariae
in Aquino. Archiep. Syracitanus.

M. Antonius Columna presb. Card.
S. Petri ad Vincula. Legat. Campanie.

Franciscus Caraffa Neapolit. Presbyter
Card. S. Sabine. Epis. Ostiens. et Velitri.

LV. HIEROGRAPHIA.

Satis diu feria. Nunc ad iocos, ut reficiant animos, tædio & mora, si quando affectos vident, Oratores feriis rebus iocosas, veluti salis micam, commodè aspergunt, exemplo sumpto à Demosthene, documento ab omnibus, qui artem dicendi profitentur, Studio nihil à Scalptore factum est. Sed ut in rebus humanis casu evenit, rerum vicissitudo: ita & in narratione earundem, ne miremur Mystam fabula, veluti cortice, veritatem tegere. De natura Elephantium, multi multa tradunt: hoc Plinius, ex quibus, nescio, auctoribus, præterit enim nomina, in Mauritaniæ saltibus, ad quendam amnem, cui nomen erat Amilo, nitescente Luna nova, greges eorem descendere. & purificantes se solemniter aqua lustrari: nec antè, quam salutato sydere in sylvas reverti. Hoc lavacrum si sit religionis, an voluptatis, non inquiram: nec enim Plinius valdè superstitiosus est. Et ego Mystam potius intueor, qui hac imagine pietatem suam nobis testatam reliquit. Non enim Luna salutata, sed Deo adorato & pietatis causa, noctes multas insomnes ducens, ardua petivit, id est, quod undique sursum est, cælum. Hoc ostendit Elephas unus, id est solitudo, quæ meditationibus sacris amica est. & non reditus ad antiquam sylvam, id est cuius pænitet, vitæ prioris institutum, sed transitus fluminis, in ripam eminentiorem, quæ est, ut dixi, longè sublimior hac cæli regia, Quod illud flumen? vita hæc, quæ ut illud, rapido cursu fertur & nunc exarescit, inopia: nunc copia rerum intumescit: secunda, hac parte: illa verò adversa: interdum fluctibus fortunæ sæna, interdum valdè lenis. Ac ne Mysta videatur ignorasse naturam Elephantis, Tranat flumina, vadum littori proximum calcans, altiori alveo, cum undis luctans. Antiocho Regi duo erant. Ajax alter, Patroclus unus salutabatur. Dux ille socium erat. Ventum est ad flumen. Transire iussus Ajax renuit. Pronunciatum est, eius fore principatum, qui fluvium primus trajiceret, prolatis etiam phalaris & reliquo ornatu, quo maximè gaudebant, in illo hominum commercio Patroclus nihil moratus, & princeps agminis appellatus, & insignibus donatus est tanta invidentia & mærore Aiæcis, ut inedia sibi mortem conscisceret, Hæc non hisdem verbis, at sententia refert Plinius.

LVI. HIEROGRAPHIA.

Theophrastus cepam variis generibus distinguit, unam Ascoloniam appellat: quæ plantata, caulem edit, semenque tantum fundit nec mora: exinanitur, atque inarescit. Eius generis videntur, quos vides, bulbi tres, & esse vult, non videri solum ex cuius Museo prodeunt, Antiquarius Cæsaris. Ex quo bulbos de facie agnoscimus, superest, ut mentem Mystæ rimemur. Nam Romanus est, & quidem Columna, inter Patres, virtutis merito, conscriptus, ut nihil sit vulgare, à principe Viro expectandum, Cepe quidem vulgaris cibus, & contentus, Græcè *κρόμμυον* διότι *τὰς κόρας μύειν ὄθει*, ut testatur Athenæus; sed non vulgaris Mystæ sententiæ: Prius mihi, post Soboli. Quemadmodum enim cepa, & semen cepæ, brevis est, & nullius fere vitæ; ita & Homini evenit; ut Parentes velo-

velocis avi, sequantur liberi cito gradu, & quandoque præveniant fato. Comparat autem cum cepa, quam propter odoris gravitatem avertere, Hominem, cuius enormia sunt vitia, sed nullum gravius, tætrius, aut majus fastu, se superi, audentis adæquaris; ut modestiori utatur, propter vitiorum fæditatem, longè fædiorem cepa: & reddat meliorem, propter avi celeritatem. Iam ut Aescalonia Venerem stimulat; ita Mystica consideratio reprimit; & à propaganda stirpe, ad propagationem nominis excitat memoriam, omni genere diuturniorem.

LVII. HIEROGRAPHIA.

Rigatur, uti cernis, sitiens pluvia seges, non inundat imbrè, aut sternitur tempestate, non fertur turbine. Quis dubitet modò terram arere, modò perplui, nostro commodo, divinitus? etiamsi, nec lapidibus, nec sanguine, nec carne pluat? Certè hîc Pagani, non dicebant, ac credebant, Iupiter. Romani etiam Iovem Elicium, quem aquam orabant in siccitate. Tribuunt igitur plus Deo, quocunque nomine, aut superstitione; quam nostram stolidi sapientes, qui omnia temerè ferri volunt in tanto rerum ordine, ut adversarios excitent, qui omnia necessariò fieri contendunt. Qui dùm se mutuò conficiunt; faciamus quod cogit necessitas, vult utilitas, suadet deniq; honestas: & certi nostræ spei, Dei opem quovis tempore rogemus, nubilo, ut eluctemur: sereno, ut diu fruamur. nec enim Agricolæ modò, res & labores, in optatis versantur; verùm etiam salus nostra & mundana & aterna, in votis maximè consistit. Nam tot casibus, tot injuriis, tot ærumnis expositi, quasi telis, cùm simus; ac cerimus, non ipsi nobis, vel malitia, vel ignorantia, vel debilitate præsentis vitæ cladem, secutura pænam. In tot tantisque miseriis, beati esse possimus; si non tantùm poscimus, Verùm etiam promittimus nobis, auxilium divinum. Ea pietas Davidis: nec alia Ambrosii & Augustini. Quemadmodum enim ille incipit Psalmum sic hi finiunt Doxologiam suam in te Domine speravi. Et cum his Columna hîc contendit de pietate. Symbolum cujus est, eadem & pia ista illorum sententia.

LVIII. HIEROGRAPHIA.

Scutum fidei, inquit hic, proteget me: & simul Infulam Pontificiam depingit, quæ capitis est ornamentum, non tegumen corporis. Pano-
plian Christianam Apostolus descripsit; ut Mysta, non malè sub Scuto fidei lateat. Fides quippe in Deum, & certa de Dei ope persuasio. neminem fallit. Ac licet hujus non peræquè omnibus fecero fidem; exemplis tamen in dies declaratur, ut ad auditum, accedat, visus & quasi tactus rei claræ, manifestaq;. Tragædi olim rebus deploratis, à machina, adducebant Deum: Et quasi in speculo commonstrabant, res solutas, sparsas jacentes. Solum erigere, colligere, restituere in integrum, quæ nostra culpa nobiscum peritent funditus. Sed quid ornamentum cum munimento? Galea non tantùm celat, sed & decet caput. Infula tantùm decet, auro & gemmis, non chalybe aut ferro rigens: Et vittis non tæniis fluens. Quemadmodum Diadema Regem, quod regium insigne; eodem modo Infula Pontificem. Hunc igitur Mysta intelligit, sub cuius scuto, ut Ajacis, Teucer securitatem sibi pollicetur.

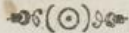
LIX. HIE-

LIX. HIEROGRAPHIA.

Palma jam sæpius nobis, à diversis Mystis in palmas data est: ut longo usû potuerit nobis innotescere. Hæc est ceteris æqua: ut internoscatur, veluti nota, Symbolo discreta: sic duret utrumq; , Sol & Luna, quæ in conspectu sunt, ut Planta verum quidem est. si vera tradunt scriptores, Palmam renasci, ex se, ut quodam loco annotavimus. Sed & Sol cum Luna, uti occidit, ita & oritur, sic ut hac parte vivacior non sit planta. Dicit tamen Mysta: Sic duret utrumq; , nec possumus, aliæ videre, de quibus dicit, quam quæ, & per quæ, cetera videmus: Solem & Lunam Quid optas Mysta? Tam longæva, cœli duo lumina clarissima? quam Palma est? Aut vis dicere? si tam vivacia essent cœli sydera; essent aterna, Nam non loqueris de Palma: quæ si reviviscit, beneficio luminum reviviscit; sed de Iusto viro: qui ut Palma non tantum vivet, sed & vigebit ac florebit sempiternum, ut non solum vaticinio credimus; verum etiam ratione percipimus. Est enim Iusticia, temperamentum. Jam non modus, at excessus & defectus, at atem, morbum, interitum sentiunt vivet igitur Iustus vir in perenni vita; quemadmodum Palma vivit in mortali.

LX. HIEROGRAPHIA.

Anserum alios esse domesticos, alios feros, nemo ignorat, vigiles omnes. Cùm igitur Mysta dicit, nocuisse locutum, non facile dixerim, de bipedis istius loquacitate, an nostra loquatur. Satis scio ad nostram disciplinam pertinere. Et Gallos enitentes in Capitolium sensere. Ut Gallis nocuerit, vel locutus, vel tumultuosos esse, Sed & feros prodit venatoribus clangor, ut & in ipsos Anseres dictum quadret. Sed nostram vaniloquentiam notatam puto. Nam aptior in alteram partem erat forex, indicio suo, ut inquit Terentius periens. Et nos prudenter admonere taciturnitatis, etiam in solitudine, verum & hîc dices, corvus est. Et corvi credita terræ arcana, eliminarunt, ut P. Ovidius memoriae prodit, verum est, at corvus fari, non Anser discit, licet aliquis Philosophum affectatus sit: alius amore, inveni devinctus, lubens prætereo, quæ ab instituto aliena non sunt. Hoc tacere nequeo, licet præ manibus habeam, exemplum modestiæ, gansas olim in Germania anseres esse appellatos, minores, ut scribit Plinius, nomen enim in Germania tot seculis superest.

Ioannes Tolledanus. Frater Ducis Fer-
Albae. presb. Cardina. S. Xysti.

Hieronymus Doria. presb. Card. S.
Eustachij. Archiepis. Barenis.

Hieronimus Auria Genuè. Diac.
Card. S. Thomæ in Parione. nep. pr. Doria

Iacobus Sabellus Rom. Episc. Card. XII.
Apostolor. supremus Inquisitor. Magis

Hennicus Turnonus presb. Card. S.
Sabine Archiep. Massiliensis.

Antonius Perenotus Granue. Burgu.
Presb. Card. S. Sabine Archiep. Megl.

LXI. HIEROGRAPHIA.

Vides ne Lauri ramos utrinq; rotæ inter radios? Laurum enim testari victoriam, aut decretam, victori non ignoras, vides quoq; rotam, quæ vel vento vel industria agitari posset, grandi mole pensili immoram fisti, & quasi sufflamine cohiberi, ne vel spontè voluatur. Legis autem: Fata obstant. Et si non legeres, per ipsam molem, intelligeres: majori vi cedere minorem. Fortunam verò in rota collocari à pictoribus: rotari cum rota à Poëtis fando audivisti, aut didicisti aliquando. Jam fortuna, quæ natura volubilis est, Fatum propter constantiam, potentius esse necesse est. Quid igitur fortunam urgemus, aut increpamus? si nostris conatis major & occulta vis reluctatur? Theognes Deo tribuit sanior nobis, quæ nos Fortunæ non Deæ. Homerus in vero opere suo ne meminit quidem. Nam de Hymnis ut Orphej versibus dubitari non injuria posset. Euripides sanior se ipso in Electra, Deorum ministram: quam cum aliis Deorum Dominam fecerat, appellat. Fatum contra Homerus agnoscit *μῦθον* puta, sed & *μῦθον* Græci nominant, cui non Poëta, sed & Herodotus tantum tribuit; ut nec ipsos quidem Deos Fato repugnare posse arbitretur, impietati majori, nescio, an insania. Non enim Dii sunt, at servi, imò captivi, quos major continet vis, aut violenta detinet necessitas. Quæ igitur nostrorum vel impudentia, vel imprudentia? qui unum, verum. Solum Deum causarum nexibus, veluti vinculis irretiunt? Quod semel decrevit; mutare non potest, ajunt. Et quis Regum nostrorum, ô nihil minus, quàm Jurisconsulti, sibi ligat manus? Jam nihil scis quid decreverit, qui auctoritati Divinæ Historiæ nihil tribuis. Et si scires; non intelligeres. Quam enim multæ sunt leges quas alij aliter interpretantur? Sed & Mystra noster inquit: Fata obstant. cedo: intelligit enim causas ordine manantes, quas plurimum posse, longi temporis observantia, manifestè docet, in nos quidem? sed non in superos, qui ita dicti quod supra eorum orbis collocati sint. Tantùm abest, ut in superum Regem, & Dominum nostrum Deum. Verùm enim vero. si in nos habent Vim. ac potestatem; quid agimus? quid molimur? quid nihil profutura tentamus: Perdamus in rebus vanis oleum & operam; in sanis opere pretium facimus: Licet enim serò, seria adipiscimur. Dicam quod sentio, apertè. Si enim in his, qui amittere possumus in viti, minus nobis succedit; prætereamus animo elato, & ad æterna contendamus. Nam ut istic obstant fata; ita hic antestat nobis & secundat omnia, causarum prima, princeps, libera, & fatis imperans Deus.

LXII. HIEROGRAPHIA.

Calvaries, sub sydere, in duplicata Hedera corolla, quod filet, sententia enunciat: Æterna parantur Virtute: Quid doctius pingi, aut veriùs dici potuit: stella lucem: Hedera spem: Orbis perennitatem: intortus, nescio quid majus: & in minores orbis circum volutus: aliquid amplius notat. Beatitatem, inquam, Animæ in cœlis, & claritatem nominis, in terris. Hæc autem comparantur, non divitiis, quæ sunt fortunæ: non consiliantur forma, quæ, si quæ est, ætatis est: non aquiruntur robo-

robore, quo à belluis vincimur; sed vaneunt una & sola virtute qui est rectus usus bonorum: sic enim crassa, quod aiunt, Minerva, dilinimus virtutem: Quid ergò dicet aliquis, viro pauperi interdictum est virtute? De formi ne suspiciendum quidem ad virtutem? Debili nullus usus virtutis, imò verò maximus, debili, deformi, pauperi, usus virtutis, plerumque id hominum genus, animi bonis abundat, quæ tantò sunt meliora & maiora bona bonis fortunæ & corporis; nuantò excellentior & sublimior est animus. Audivisti Vlysssem non à forma, sed prudentia laudari. Eumenes etiam infirmus, firmas & validas hostium copias fudit. Severus ostendit caput imperare non pedes. Fabritios, Fabios, Tuberones paupertas non tantùm victoria insignes facit. Si igitur nemo ex hac palastra excluditur; sed patet contempto peræque atq; illustrè hominum generi; utamur bonis, quæ à summo & Æterno Bono, nobis obvenerunt, ad summi, Boni & Æterni Dei laudem: hoc enim malè pratermittitur, aliàs enim in fastum, quo nihil magis adversatur virtuti, omnia desinunt quæ ad virtutem faciunt, & præsertim animi bonis, quæ non injustè ante fortunæ & corporis bona collocavimus: propius enim ad aternitatem appropinquant, imò & ad securam felicitatem. Nam aliis bonis aliter atque aliter uti possumus: virtutibus animi, quas morales vocant, nisi rectè non possumus, ullo modò uti.

LXIII. HIEROGRAPHIA.

Vigilantibus, inquit, Mysta, & cervum obijcit. Ergò insomnem noctem ducam cervi gratia? qui licet gratus, elabi è manibus potest? fugax enim est, & ne sequare tutò, locum acclivem, præcipitem, canibus denique horrendum petit. Verum quidem est, ubi cornua posuit, secessum quærere, ut Plinius scribit, & non nisi noctu prodire. Sed omnia latibula sunt interdium pervia etiam vestiganti. Si non sunt, levis præde causa, quæ me fugit, fugiam somnum, qui me lenet gravi pondere negotiorum? voluptas est venandi studio captis, quæ & teneræ conjugis, ut Horatius loquitur, & ipsius voluptatis, ut ego, immemorem reddit. Cedo. Concedo etiam ab Alexandro Magno captos cervos & collum æneo vel aureo monili cinctos, unde de coniectura, repertum enim est, licet adipe haustum & occultatum. Tenera tamen coniunx, quam venatorum etiam aliquis pro fera occidit, & non tenera, sed negocia difficilia debebant esse pluris præsertim, quæ manibus tenentur; quàm quæ è manibus effugiunt, sive cervi, sive damæ. Nam in Leones impingant, quibus perire propositum est. Hæc dissero, non reprehendendi Mystæ causa; at sententiæ explorandæ gratia. Videntur enim mihi ratiocinatio quædam esse à minori ad maius. Si vigilant principes juventutis, ut cervum sequantur: sæpe enim non capiunt, & Horatius Romæ quendam notat de capturæ ineptè triumphantem; quid Principes civitatis facere oportet? ut cives in servitute contineant? imò ne ipsi serviant potentiori? eijciantur imperio & vita? Nam non ita difficile est, à summo fastigio præcipitem dari; ut vivere à præcipitio.

LXIV. HIE-

LXIV. HIEROGRAPHIA.

Sive hordei calamus, sive tritici scapus, hic in orbem circumvolutus est, nata est ingentis & ferè incredibilis diligentia. Quis enim vel in semine stipulam volvat & non frangat? Non lenta est, ut fructiceta quædam. Ars est, quæ naturam flectit & castigat. Et ex hoc naturæ vel obsequio, vel observantia, habemus, quæ non haberemus. Licet enim ferax sit Natura; pertinax est natura: & nisi vitulum mulceas; taurum metues. Quamobrem Mystra non abs re vaticinatur: Et vitæ, mortisque comes. Quis verò? Labor improbus, sedulitas, industria. Quidquid enim ingenio Labore comparatum est; comitatur nos in vita, & morte, imò superstes nobis est. Quam dulce, juventæ fructus, in senectâ delibare? quam bonum relinquere etiam posteris, famam nominis bonam? Ne cessemus juvenes: ne fatigemus senes: laboremus viri, ut quisque sementem fecerit; ita & metet. Tritici orbem volebam, cuius substantia corpus, species animam nutrit. Deus bone, quàm es bonus? Nec ego tibi servio, qui me servas.

LXV. HIEROGRAPHIA.

Paradinus hanc pluviam cœlestem vult & Manna interpretatur. Turonii, ut apparet, familiaris. Nihil igitur cum hoc pugnemus, qui ab illo accepit: mentem enim & sententiam Mystræ, nemo melius intellexerit. Et Manna ad S. Eucharistiam transfert, non abs re. Fuit enim Manna, ut cætera ferè illius tempestat, huius temporis, ita lucis tantæ umbra quædam, ut jam non Paradinus, sed Christus ipse nos docet. Quid igitur manus geminæ captant? quaris. Quod manibus capi, imò nec ingenio, licet humani ingenii dexteritas ingens sit, comprehendi potest. Sola fide Mystræ tantum capitur. Hinc est, quod dicit: Non quæ supra terram (supple, ex quo imperfecta oratio) capiuntur in certa: aut intelliguntur, à terreno Homine. Cœlestis enim sunt, & angustiorem animi, nec dubitationibus impediti; sed expedientis se angustiis rationis, & subijcientis Deo.

LXVI. HIEROGRAPHIA.

Si Paradinus novit Turonium, ego Card. Granuelam, quo tempore, pro Philippo II. Hispaniarum Rege, gubernavit Regnum Neapolitanum, probavitque, quod aliquando epigrammati inseruerim, Tibulli illud: Non sunt apta meæ grandia vela rati. Si tamen Tibulli, non enim est ad manum. Satis est, quod meum non erat, & erat ad nomen eius perquam aptum: relatu autem hic non incommodum. Nam velis omnibus navim ferri cernimus, agitatum ventis: & velut de cœlo, admoneri symbolo, qui ferantur navi, Durate. nosti quæ sequuntur: & vosmet rebus servate secundis. Mascula vox, & in rebus duris, ad colligendos, aut confirmandos animos necessaria. Nam animus bonus in rebus malis, dimidium est mali. Et semper tempestita, ut enim omnia nos deficient, in pyxide Hesiodi, spes semper est reliqua: eaque non fabulosè, sed naturaliter contra metum comparata est. unicum in rebus omnibus, nisi extremè perditis, ut Aristoteles prudenter observat, solatium.

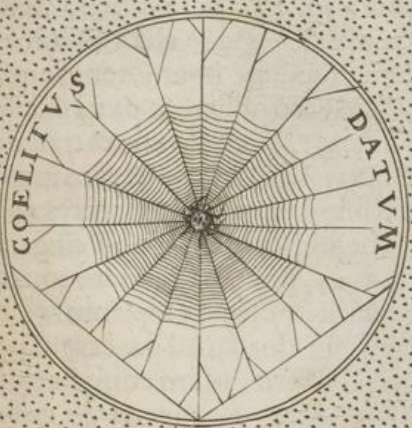
LXVII. HIE.

Carolus Borromeus presb: Card: S. Theodori Archiep:
Mediolani

Joan: Hieronimus Moronus presb:
Card: S. Stephani S. R. Eccl: Archidiac:

Rudolphus Plus de Carpi Diac: Car:
S. Crucis in Hierusalem

Joan: Paulus Chiesa Cardina:
Diac: xii. Apostolorum.

Petrus Franciscus Ferrari presbyter
Card: Sancti Xysti

LXVII. HIEROGRAPHIA.

De circulo Lacteo Proclus in sphaera, & quem situm nunc habeat, Severtius in orbe catoprico tractat. Ad hunc spectat Mysta, ut videre est, ex coeli aspectu; dum ad coeli conditorem & principem universi, oblectatus oculos haud vana imagine, aciem mentis erigit. Hic enim non circulus, sed Deus in rebus arduis & obscuris iter monstrat. ne quid offendamus. ut necesse est, veluti in tenebris, si absque Deo de rebus divinis, imò & humanis, quandoque differimus. ut liquet ex contentione Philosophorum de summo Bono: discordia gentium de cultu Dei: Christianorum denique de ipso Deo. Igitur est, quod Mystam sequamur. aut verius Deum, quem nobis commonstrat: ne in vitae instituto peccemus, aut erremus in deliberationibus de re, quæ nobis ad hanc vitam commoda est, aut ad perennem & futuram necessaria. Quæ via sequemur? Lactea fœdes, id est animo sincero, candido, & ut ad rem verbum adaptem, Lacteo.

LXVIII. HIEROGRAPHIA.

Parte una Fontem cernis, & subjectum si non cratera (si conceptaculum aquæ, Plinius vocat) siphunculum (quem, alii papillas, alii ubera, alii caput tubuli, sive scaturiginis appellant à forma. & hoc loco, capitis effigiem refert) omnia circum latè inudantem. Parte alia Cervum æstuantem, anhelantem, & sitienti similem. superare rivum, tenere ipsas salebras, appropinquare ad fontem. Quid verò obsitus & panè excessus serpentibus sit, mirabitur, non injuria aliquis. Nam & veteres tradiderunt: & nos notantes veterum antè vestigia, scripsimus. Cervos in noxium reptile, animam efflare. Imò hoc ipsum est, quod serpentes multæ, ut virum fortem plures, in solitudine deprehensum, globo cingant, vi comprehendant, & cum virtute nequeant, numero superare conentur, cervum. In Lybicus campis qui spectârit, nescio: Oppianus refert, scio licet in Africa gigni cervos Plinius neget. luctatur à diu cervus, sed numero inferior, superior fit, ingenio. Ad proximum enim fluvium festinat, & à fluvialibus cancris remedium petit. Nec mora his gustatis, defluit inimica lues. quam ut conficiat jam ad naturæ odium, accedit cupiditas vindictæ: ipsius vulnera spontè obducuntur: & nisi in Aquilæ ungues, aut hominum tela incidat, ad grandem atatem pervenit. Hæc fufius juxta fontem effudi. quod nos etiam cum Propheta interdum clamamus. Quemadmodum cervus ad fontes aquarum; ita anima nostra ad te Deus. Et cum Rege Propheta concinnat hîc Mysta: una salus. Nihil enim aliud dicit; quàm: cervo ut est fons; ita nobis una salus est Deus. Et verè dicit. Fons enim omnis boni, Deus est: & nunquam, satiatur Mens hominis, ullo bono. nisi summum illud Bonum adeptæ. Nam, cupiditas, natura est infinita. nequaquam reprehendenda sed coërcenda, intra honesti cancellos: ac ratione admonenda, ne ad concupitum magis, quàm verum bonum feratur. Non enim ita cæstro rapitur fera; ut effera cupiditas, opinione boni dementata. Quid verò in nobis serpentes? quæret aliquis, si non dissimilis similitudo est? vicia in nobis

nobis serpentina, nec cutem, sed cor rodentia ne dicam enecantia. Hæc in solitudine, id est, longè à Deo, procul à ratione, comprehendunt nos & in peccata capitalia deducunt, accelerant, inquam, animæ mortem. Ni eluctemur, & concitato cursu recipiamus nos ad Deum, datorem, eundemque servatorem vitæ Sed esse cancos oportet: Et ut fortia facere, ita & pati necesse est. Nam ut ex delitiis nascuntur, alunturq; vicia; ita probi mores duris rebus inferuntur, & rectæ sententiæ, sana mente apprehenduntur. Haud secus ac fluentibus ex nutu ventis, Laxant corpora, focii navales: Adversantibus verò, intendunt nervos & remos.

LXIX. HIEROGRAPHIA.

En aranea ut exorâ telam, licis vinxerit: stamine percurrat: trama tramaeat: Et è medio, veluti centro, extrema obeat: Quid enim describâ? quæ melius & luculentius scribit Plinius, quàm pictorum ullus pinxerit. Hæc autem arte Deus non alius, vile insectum imbuit, atq; informavit. Natura prædicatur, in aliis alia, sed quæ omnia uni debet conditori omnium Deo. Nam quod alia sit atq; alia, ad Deum, quod est unicum & simplex principium, necessario reducitur. Magne Deus, quàm spectabilis es, in universo, & partibus universi? Opus non miramur quod familiare ac domesticum. Ne textricem miremur quidem si placet. Quanquam & gracile corpusculum & teretes digitos (ut ita loquar) sunt profectò tribus inter nodiis distincti, ad opus factos, & confiteamur & miremur, necesse sit; unde ex tantillo abdomine tanta materies? Naturæ ea vis sit ac liberalitas. Magnæ artis est texere: Cujus industriæ, retexere? solers aranea. Majoris animi, quàm solertis, imbrem præsentire, antevertere tempestatem. Non absq; causâ, ex multis pauca colligo. Dicit enim Mysta quidquid id quantumcunq; est, divinitus obtigisse. Et non obscure comparans sese cum aranea, si quid haberet à Natura, Fortuna, Industria (habebat autem plurima) id omne acceptum referebat, cui debebat, Deo. Quem si sequerentur beatiores inter mortales; minori cum invidia & majori securitate, bonis gratuitis potirentur. Nunc animum non adæquantem beatitati, in arumnas sæpe graves incidunt. His tamen gravius est, quod à se ipsi degenerant: Et, ut Arachne in araneam mutata est, propter ingratitude à Pallade, divinitus puniantur, & similiores fiant belluarum, quàm hominum ratione utentium.

LXX. HIEROGRAPHIA.

Hanc Ruscillus non tam explicat, quàm implicat Mystæ laudibus. Altare tamen est, & ne ignoremus, quid fiat, in basim incisum est: Litatur. Differt autè litare, à sacrificare: Quod hoc sit petere, & orare; illud impetrare & exorare. Ut paullo aliter Nonius. Et inter duas statuas Altare est, anchoris revinctas. Quæ tensa vi retinacula vocat Mysta: Et sunt, ut cernere est, vi tensa cum anchoralia, tum anchoræ. Spectemus jam, si videbitur, statuas. Primùm stant, aut verius fixæ sunt. Quod constantiæ est. Deinde, infra umbilicum, meræ, ut dicuntur, statuæ quod referente libidinis est. Postremò truncæ, manibus. Quod incorruptelæ Ægyptii statuunt. virilis

autem hæc, illa muliebris, ut ex coma apparet. Ita sensim veluti tenebræ, Aurora appropinquante, defluunt, omnis Hierographiæ difficultas tollitur, & jam jam evanescet. Nam statuarum in morem, stare, & collocare in Deo spem oportet: Ac eidem vi amoris constringi, exutumque pravos affectus, cor mundum & immaculatum immolare; qui egregiè velit & ex sententia litare. Hoc autem propositum fuisse Rod. Pio carpen sine. cessè est; si veræ sunt laudes, quas verè illi Ruscillus tribuit. Et nobis propositum esse debet, quando ad Sacrum accedimus.

LXXI. HIEROGRAPHIA.

De Leone, quæ ex variis, varia congerit, Gesnerus, operæ pretium non est, ut huc conveham. Ferum animans esse omnibus constat. Hanc feritatem domari tamen, non tantùm audivimus, sed & vidimus. Cicurem enim ex Africa deduxit Joan. Austriacus. Mars ille, cui nihil defuit, ad summam gloriæ, præter ætatem. Et in Africa primus Mortalium, cujus quidem memoria sit, Hanno Carthaginensis, Leonem subjugavit. Magno terrore civium, non feram, sed animum viri, qui tantum ausus esset, non fecisset tantùm, expavescentium. Patria igitur, ne quid domi novaret extorris actus est. M. Antonius Triumvir, majora ausus Romæ. Leones sub currum, cives sub jugum mittere, impunè factum tulit. Nam finis hic erat libertatis populi Romani, & ostentum libidinosa servitutis, principium intolerabilis imperii. Hæc ad iconem pertinent, Vides enim Leonem habenis vinctum, & has manu regi. Humana an augustiori, non expressit Mysta. Et in fabulis est, non fabulosè Cupidinem in Leones etiam imperium habere. De quo quis Græcorum, non memini, Epigramma scripsit. De Antonio, scio Alciatum scripsisse. Ruscillus etiam conjicit Mystam in juvenia & ætati & amori indulgisse. Venisse autem in spem demulcendæ Amicæ inimicæ, ex intuitu Leonis, qui tempore feritatem exuit & humanæ assuevit disciplinæ. Quò etiam spectat symbolum. Dies & ingenium. Sed malim referri comparationem ad negotia & studia quædam graviora, dignioraque homine cum sacris operante, tum versante in Rep. Quanquam enim multa sese & multi objiciant honestis, & honestis conatis; sua tamen tempore senescunt & torpent. Si contra niteris. Idem evenit in meditationibus litterarum. Nam si ingenium acuis, & ipse sudes; Labor improbus omnes molestias superat: Tempus omnes difficultates lævigat: Ingenii vigor omnia abdita ex tenebris eruit, collustrat, & ponit deniq; in luce.

LXXII. HIEROGRAPHIA.

Vel Ætna, vel Vesuvius est: Nec enim reor Mystam Italum ad Hæclam respexisse, qui flammam undiq; exhalat mons. Licet non semper ardeant, nec undiq; eructent ignem. Et hoc est, quod Mysta dicit: Ego semper ardeo. Quod vult dicere; Ego totus flagro, Si amore Dei, laudo: si mulieris, rideo. Cœlestis enim ille amor, hic terrenus. Ne miremur Venerem quandam à Platone cœlestem appellari, multum à hac cœnosa,

NON

non maritima discrepantem. Rideo, inquam, primæ ætatis cæcum judicium, atq; utinam hoc non ad crescentem ætatem serperet. Multum enim refert, cui rei, laudatene an concupitæ à teneris tete assuefeceris. Ceterum quid Aetna ardeat, Iustinus docet. Aetneus ager cavernosus est. Mons sulphureus. Per cavernas igitur si quando veluti per tubos, insinuat se ventus, haud aliter, ac folles, igneum illum fomitem excitat: qui ex levi scintilla in horribile illud incendium evaporatur. Ante Petrarcham, Vesuvij incendium describit Plinius Minor, & dum vestigat miraculum naturæ suffacatum esse avunculum scribit, vel fumo, vel cinere. Non fuit pæna illa fortuita, sed divina. Nam qui Naturam supra Parentem admirabatur, in admiratione naturæ, justo Dei parentis Naturæ iudicio extinctus est. Quod Homo cupidine exardescat, à natura est: est enim infiniti cuiusdam boni nobis insita cupiditas. Quod in electione aut fruitione erret, à corruptela Naturæ. supplicij igitur non conatibus tantum opus est; ut cor nostrum Deus regat, & sui amore occupet. non quod alia non sint, quæ velle non debeamus: multis enim indigemus, in natura omnium indiga; sed semper bona, non nisi ordine suo distincta, & quasi gradibus separata.

✽(○)✽

Guido Ferrari presb. Card.
S. Balbinę Epis. Tusculan.

Petrus Bembo Venetus presb. Card.
iii. Coronator. Epis. Albanus.

Antonius Corarius Venetus presb.
Card. S. Georgij Legatus Campanię.

Augustinus Spinola Genuensis presb.
Card. S. Martini S. Eccl. Camera.

Philippus Spinola Genuensis presb.
Card. S. Sabine. Legatus Perusie.

Alexander Criuellus pres. Card. S.
Laurentij S. Rom. Eccl. Camerarius.

LXXIII. HIEROGRAPHIA.

Putei inventionem Danao Græci tribuunt. quanquam necessitas Majores rem utilem, multò antè docuerit uti liquet, si non ex re ipsa, ex Patriarcha imò ex sermone vernaculo Græcorum. Nam à puteis, vel fontibus, Pagi (& pagatim olim habeant,) appellati sunt. Nihil frustra refero. Puteum enim hic, nemo non agnoscit. Ita & adversus præcipitium substratus est: patens crepidine: & liberalitas aquæ intympano, uno fune, duo hausta, quorum alterum eminet, alterum grave vnda subdit, versante, ad refocillandum non modò animum, sed & os in invitat. sed Motu clarior, quod Mysta dicit, non ita intelligi, ut puteus videri potest. scio perspicacis ingenij esse plurimos, qui omnio tua intuitu penetrent: plures à vanitate animi insita, non modò velle aliis ostendere, se videre, quæ non vident: verùm etiam pluries sese, quàm alios fallere. Ego de me loquor. Licet enim ex D. Basilio, fontem symboli, Ruscellus hauriat; vereor tamen, ut motu turbetur magis, quàm inclarescat fons. Loquitur quidem Basilius, de Aqua Putei hausta; & quò magis hauritur limpidiorem reddi; sed dubitans, & ut situlæ de orbe, abs aliorum ore & sermone dependens. Cum nemine contendo: sed ad veritatem tendo. Nam antè Basiliùm, Plinius, aquam putei eam saluberrimam censet, cui exercitationes ratio crebro haustu contingit, & illa tenuitas colante terra. cui ut adstipulemur; usus cogit. Alga enim non fontes tantùm quietiores, aut stagna & Lacus; verùm mare etiam, si quando quietem capit, occupat. vicisti, quid amplius molire? ut victoriæ fructum, ut operis mercedem legas. Motu clarior fit aqua jugis. fit, non fiat modè: & fiat, qui semper movetur haurientium frequentia & indigentia. Quid tùm postea? ut de vel dicendo, vel faciendo exerceas: nec in eo torpeas, ad quod te aptissimum senseris. Alij enim ad artes ingenuas, alij ad sellularias sunt natura facti magis. Anchises apud Virgilium, Romanis posteris Aeneæ artem imperandi commendat. quasi cæteræ, indignæ sint eo, quem Deus sublimiori loco statuit, ne ad manuum opera se dimittat. Quemadmodum enim tempore etiam filix liquefcit; ita exercitio & familiari usu, omnia superantur & mitescunt. Quod etiam mihi videre videor ex ipsa Ciconia: non enim est palus per alterum trajectus, ad aquæ haustum; sed planta lentè ad hoc inflexa.

LXXIV. HIEROGRAPHIA.

En Caltha iterum, ex vase figulino florens. Ne repetam naturæ vim, quæ Calthæ tandem, solisequij nomen fecit Mysta, aut aternitatem sibi promittit: aut perennitatem laboris, in vita mortali. nec falsos opinione sua est, nec se fellit promissis. Nam Petrus Bembus est, qui quamdiu fuit; in actu fuit: & superstes vitæ nomen est; eritq; quam diu Sol duplici volvetur motu, Sed & animadvertite Caltham non fortuitò alicubi enatam, aut in horto tantùm in cultam. Familiarius multò atrectatam, & in credo fictili, sufficiente, occultos per meatus. radicibus humorem. ne vidisse, satis existimes, qua non sine gravi causâ, à gravissimo viro picta ac ficta aspectas. Nam fictile vas est, ac fragile, in quod indita anima est
ex qua

ex qua totidem facultates, Memoria, Notio & voluntas, sole perenniores. Hoc autem si non scitu, novi quisquis quos nihil latet, memoratu dignum est; ut *Mystæ* exemplo corpus ita regamus, lubricum & fictum: necum vita hac omnis nostri intereat memoria. imò ut ex vita caduca, in celestem & perennem emigremus.

LX XV. HIEROGRAPHIA.

De Murice sive tribulo antè Machina tetragana est, notæ significationis & usus. spargitur enim adversus hostilem equitatum inprimis. Hic non miles in Muricem impinget; at ventus evertere nequidquam conatur. Et si everteret; converteret in æque noxium Latus. Et hoc est, quod *Mysta* dicit: Vndique frustra. Quid autem ventit, qui hoc dicit? sentit Animum constantem & justum, non sui solum juris aut opinionis tenacem: virum quippe constantem, appellant quadratum (imperterritum esse, etiam si undiq; premeretur ab hostibus: & hoc statu mentis superiorem fore, aut hostibus aut fortuna. Mascule, sed unde, amabò, hæc animi constantia? In promptu est, qui respondeat, *Q. Horatius*: Nam rem suapte natura magnum & amplam, amplificat suavitate & granditate carminis. Si totus collabatur orbis, Impavidum ferient ruinæ. Impavidum autem statuit integrum vitæ. Ergò nihil est aliud, quod virum reddat inpavidum & constantem? Stultè ferocem multa. Præter Deum, vix aliud. Quem enim torquet scelerum & flagitiorum conscientia; non potest non animo angere, & quandoque in horescere. Non nullos familiaritas peccate, minus turquet. At hi graviore etiam morbo laborant. ut repens latenter malum semper est ejus: Et Nemesis, id est, justa Dei vindicta imminet improvido. Igitur aut non peccandum, quod potius est: aut penitendum, quod proximum est, placandumq; Numen, & satis faciendum his, quos læseris est; si nulla culpa pallescere, nulla velis pavere pæna.

LX VVI. HIEROGRAPHIA.

Cùm & Symbolum clarum sit: & præsidij porta pateat; Videamus primum formam Ianitoris. Fœminam esse, ex facie apparet, pube tennus Cornipes quod sit, monstròsa est, & non nostri generis mulier. Licet nostrarum pleræq; & animo & forma monstròsa sint. Satyrorum fuisse insulam, ex peregrinatione Hannonis constat, quam Arrhianus describit. Satyros fuisse alibi extra illam insulam, usu compertum: & verè in annales relatum. sed cornigeri erant. ut hæc si alienes progenies. Pan quoque cornutus fingitur. Huic filia, ut Philochorus refert, Iambe fuit. de cujus forma nihil comperi. Sed at Pan similior fuit, Patris, Mercurius is fuit hircum indutus, quàm matris, quæ fuit Penelope, ea specie. quæ Græciæ juventutis principes commovit; ita & Echus, cujus si nihil in conspectum venit, multò minus, cornua, quæ non sunt ejus: ex hac autem genuit Pan, similiorem fuisse filiam Iambem conijcio. Pedes paterni sunt: non enim eo flexit oculos. mater: Pacies materna, quod in eam intentus esset pater, solvens virgineam Zonam, Hæc profectò

fectò vîsa, ab sobolis formam, plurimùm facere arbitrantur. Cætera etiam cum Jambe conveniunt: Patris Musica, & Matris solitudo. Hic autem & sola est, & tibiis instructa, Scio Panos inventum Monaulum & Fistulam: Docet enim omnes Plinius: Midæ tibiam: Mariyæ geminas tibia. Quid refert, paterna indole, Musicam adamavit? Materna verò quæ omnium æmulatrix est; aliud Musicæ genus sit amplexa? Nihil est memorabile. Sape à parentum studiis planè abhorrent liberi. Hoc potius observandum est, quod tibia dextras à sinistris Terentius distinguit: Quarum illæ eadem parte oris & manu regerentur, hæ adversa. Videtur enim honesta hominum voluptati & natura indulgisse. Harundo certè quæ minus operosa & luxuriosa materies, atque eà de causâ tibiæ antiquissima fuit, si radicem antecederet, lavæ tibiæ convenire: Quæ cacumen, dextræ, credebatur, ut nostræ credulitatis robor Plinius vult: Nam harundo omnis, ex una stirpe, numerosa: Atq; etiam recisa, fecundius resurgit: Radix natura vivax, geniculata & ipsa. Sacrificæ Thuscorum è buxo: ludricæ ex loto; ossibusq; asininis, & argento fiebant. Major esset luxuries scribendi, si non major esset animi temperies. Dextra & sinistra tibiam Jambe tenet. Ut modò intendat, modò remittat animum. Nam ut arcus, si semper tenditur; rumpitur: Ita etiam animo cavendum, ne perpetua obruatur sollicitudine, sed ut interposita recreetur hilaritate. Quæ animi harmonia, si in quo est, is Deum colit, & nullius injuria, sua custodit. Hoc autem expetit symbolon: Et Mysta informi forma, animum informat. Quanquam capræ velocitas, quæ pedibus notatur, non deformet mulierem; sed Corpus à probro, famam ab infamia vindicat. Quamdiu enim ociosa est; non est ociosa, at turpi ocio sese occupat. In actu cum sit; potest fieri, ut agat, non semper fœde. Non de muliere somniavit? Qui vigilans hæc concepit, quanquam & Muliebri imperium, virili Deus interdum, non absq; causâ opponat. Animam voluit, veluti in scena, exhibere, Deo devotam, & salutis suæ studiosam. Cujus pulchritudinem, muliebri quâ maximè stupemus, expressit: vim & acumen, gressu caprarum, quas de rupe alicubi videmus pendere, exposuit. Pendet enim & anima bene constituta de Cælo, non haret in hoc cœno. Quæ anima quodcunq; corpus animat, sub Dei tutela, res suas tuetur, non appetit alienas. Quam limitationem causantur, quos cernis Lauri furculos, ante Jambem sparsos. Hinc enim nihil aliud legi potest; quàm contemptus victoriæ. Lauro coronabantur victores primum: Deinde & ornabantur Imperatorum fores. Jambe abiit, & ludicrâ penè ducit, cum Cicerone, puerorum, non quod non optanda victoria sit, in bello pio & justo; sed quod modestè ferenda, & tribuenda, cujus ope paritur, Deo. Et ferre cladem hostis potest, quia debet, contumeliam nec ferre potest, nec debet. Quamobrem speciosissimè semper triumphat, qui in victoria se ipse vincit. Cavillata cum Cerere, Jambe dicitur. Res tamen & serias gessit. Jambum profectò invenit, cujus prior syllaba brevis est, posterior longa. Non absque causâ, palestræ rudimenta affero. Quadrat enim pedis mensura ad rem, quæ præ manibus est, velut ad amussim. Nam ex brevi injuria, aut brevi momentaneaq; quæ injuriam sequitur, vel comitatur potius, oblectatione, gravissimæ & longissimæ simultates oriuntur. Quàm multa & curenta bella, propter

pter dictum leviter, aut factum breviter, gesta sunt? Tutius igitur est sibi moderari, quam aliis insultare. Præsertim ærumnosis, qui etiam moderata quandoque in contumeliam vertunt. Ac Jambe Panos filia, cum Anima esse videatur; Pan & universum, & universi Parentem significat, à quo Anima directe originem repetit. Ne mihi in memoriam revoces, alium esse hujus & illius casum gignendi. Nam Deus aliter longè generat, ac creaturâ. Nec mortales tantum Philosophi, Verùm & Geniimortales ita Deum appellant, ut Tiberii imperio, quo mortuus est Christus, audire fuit. Palam enim ex vicina insula legentibus littus Neapolitanum, & clara voce, ut omnes exaudirent, nunciatum. Plutarchus scribit: Pan mortuus est. Quod tam verè, quam eruditè Crinitus, de Christo Filio Dei interpretatur. Et hinc magis liquet, quare sub porta. Jambe sedeat. Sumus enim ut præclare Socrates apud Platonem, in hac vita à Deo, veluti abs Imperatore, in statione collocati quam ne deseramus, aut prodamus hosti, à Mystra admonemur: Et tessera instruimur, Religione & custodia.

LXXVII. HIEROGRAPHIA.

Ridet Q. Horatius Flaccus, quos, nescio, oratores, quorum princeps, nomen erat Persio, Brutum solem Asiæ, stellas verò comites salutarer; sed Romæ, fumante adhuc libertate ridet. Persarum Rex in litteris ad Constantinum Magnum, ut testatur sacra Historia, fratrem se ipse Solis & Lunæ nominat. Philosophi Regem cum Sole comparant; Quod ut ille ceteris in Cælo syderibus fulgore præstat; ita hic ceteros in regno suo potestate antecellit. Deberet fulgore animi, virtute. Mystica etiam disciplina, Sol regem representat. ut hoc loco Solis radii clariùs nitet. At Symbolon de pluribus est: Non cernuntur & adsunt. Quid tum? Nam in suo quisque regno solus est Rex; ut Sol in Cælo. Et Soles sæpe plures ex repercussu luxere. Quo tempore bellum cum Mosco auspiciati sunt, Poloni, Sueci, & Tartari, Holmia, quæ Suætia metropolis est, & Regis sedes, quinque Soles cum Aurora subito exorti incrementa, quatuor paulatim sumferunt. Post meridiem decreverunt donec relicto, uni verò, & soli Soli, Cælo, paulatim omnes evanescerent. Nec plures annos ferè vixerunt, quàm horas apparuerunt Soles. Theodorus Moschorum, Stephanus Polonorum, Christianus Danorum, Joannes Suecorum, qui fato suo Postremus omnium functus est, Reges. Concesso, ut Cæli, ita & terræ imperio, soli, cujus perenne est, Deo. Licet igitur pace Horatii, Reges appellare Soles: Et licet Brutus, regni odio pugnaret, erat verè tum Sol Asiæ. In quo ferè solo non libertatis modò amor, sed & prisca virtus resplendesceret. Bene est, jacta sunt hujus disputationis fundamenta. In ipsa Symboli verba, veluti ariete nos oppugnarent: Non cernuntur, & adsunt. Sol enim & cernitur & adest. Dicit aliquis, cum autem abest; qui cernit? Sed ex facie vulgi, aliquis. Nam Solis beneficiù noctu etiam sentimus: & Solem contra tueri Aquila possit, nos non possumus. Major dubitatio angit me: quo illud pacto ad Reges aut Principes referri possit. Cernuntur enim quamvis nonnulli se subducant quod primus Medorum Rex fecisse abs Herodoto, post à Suætione Tiberius proditur. Et illi concilianda
fama

fama erat Majestatis, ex privato, Regi facto) cum adsunt: & cum non adsunt, non cernuntur. Sed me dubitatione, liberavit memoria Cyri, qui Oculos: Dionysii, qui Aures instituit. id est, Aulae delicias, qui omnia speculati referrent ad dominos. De Cyro vult nos Xenophon credere, cognoscendae & remunerandae virtutis gratia, lectos esse viros graves ac bonos. De Dionysio dubium non est, quin metus causa, homines perniciosi populo submiserit. Nunquam enim bonos laudat hic fucus; sed bonorum vitae & bonis inhians (quandoque enim immittuntur in bona damnatorum) falsa nunciat Principi: & ut verisimilia faciat similia suspicioni affert. Sub Tiberio & successoribus multum potuerunt. T. Vespasianus, salubri consilio, memorabili exemplo ex aula, ex urbe, ex Italia, in Insulas desertas deportari iussit: in quosdam severius animadvertit. quamquam nihil tam atrox sit, quod non delatorum scelus superet ac vincat. Sejanus Tiberio, Plautianus se vero, cum his artibus occupassent animos Principum, nequaquam levium, paene, cum vita, imperium ademerunt. De his fortasse satis. Iam enim intelligo principes adesse, etiamsi non cernantur: Hoc autem nobis propositum erat, non ad illustrationem Solis ad sententiam.

LXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Sive roborarium, sive vivarium mavis, circumseptam cervam vides: & jam non parturientem, sed parientem ferè. Quod non minus mirere, audis: A semitis impiorum elongor. Quae enim dicti & ficti symphonia? sensim fodes. Plinius narrat cervas partui vicinas, à ferarum latibulis secedere, ad non semitam, sed propinquiora semitae humanae. Et hanc naturae solertiam, malitiam appellat. Mihi videtur prudentia ex maximo discrimine, si omnia circumquaque periculosa & infesta sint, in minus sese conijcere. Hoc naturae institutum cervae sequitur, in vivario etiam, cum pluribus feris inclusa, eadem de causa; quod hostium suorum omnium, Homo placidissimus sit: & non internationem gentis, at usum quaerat. Quemadmodum igitur cervae partui vicina, cum sibi, tum hincnulis consulit; ita nos parturientes aliquid, vel Deo ad gloriam, vel confortibus ad salutem. honestamne voluptatem, feros & intractabiles animos effugere, aut saltem vitia (contactu enim omnia foedant) convenit enitare. Qua in re, quod nobis cum Salomone conveniat; non ero longior. Lucem enim non orationem quaerimus. Comparationem Gentis aut Hominis, qui vis secum instituat, si quando usus feret. Ego offensam omnium, quantum in me est, exemplo cervae declino.

☉(○)☉

LXXIX. HIE

Cardinales S. Rom. Ecclesie

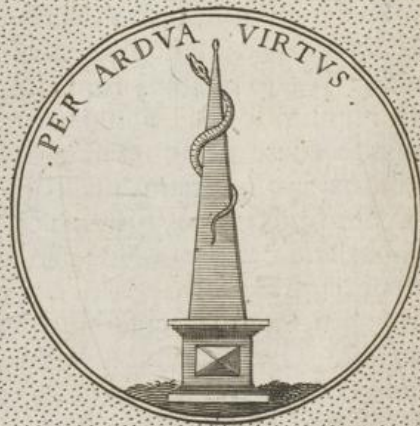
Raphael Riarius presbyter Card:
S. Georgij

Joan. Baptista Cigala. Genue. Diac:
Card. S. Clementis Epis. Perusij.

Zacharias Delphinus Venetus presb:
Card. S. Eustachij. Epis. Iauriensis.

Alexander Campegius Bononien. presb:
Card. S. Balbani.

Joan. Franciscus Gombava Diac. Card:
S. Hadriani Epis. Prenestinus.

Stanislaus Osius Presb. Card. S. Cle:
Epis. Warmiensis.

LXXIX. HIEROGRAPHIA.

De hoc remo & orbe terrestri P. Iovius prudenter. Nam Mystam vanitatis damnas. Magni animi fuisse non negat. Sed ut in magnis animis, inest plurimum, insana & infinita gloriae cupiditas; ita Riarius ad conata sua magna innuebat sibi opus esse gubernaculo orbis terrarum: quod cum magna parte Pont. Max. gubernabat. Ostentui igitur omnibus fuit, Leone X. Pontifice salutato. Acut proni sumus in ruinam, si quando labi incipimus; ita hac spe cadens, cum Petrucio conjuravit. & exutus fortunis relegatus est Neapolim. Neminem libens perstringo: maligni enim animi est: & carere debet omni vitio, qui in alterum convitiis debacchatur. Nunc Iovium sequor, si non eloquentia; modestia. Et ex re tam litteraria, quam publica est; in Hierographia, ut Historia diversa exstare monumenta rerum; ut habeas, quod sequare, quod vites, Paullò antè per Soles, Princeps Mystæ prudentia, nobis sistebat præsentis, etiam absentes. ne cui malediceremus Principi. non quod liceat maledicere privatis; Sed quod illud plerunque periculosius. ut ut (Julius Cæsar dicere consuesset) In libera civitate, debere liberam esse hominum linguas. Nam, etiam si fuerit libera; fit serva, uno rerum potito. Certè non diu fuit, ut Tacitus non tacet, quin inter crimina Majestatis, quas non fuisse cavillationes ostendit, referretur. Munc Mystæ vanitas, Dei metum acuit. Fastum enim Mansuetudo illa averfatur, ut exitu vanæ de se opinionis Riarii declaratum est. Nam à tanta dignitate, in tantam indignitatem, divinitus incidit. Ac ne quis fortuito omnia evenire, vaniori ore contendat; ne sententia Herodoti quidem Deus finit nos *φάρμακός*. Sed ut summa quæque ferit fulmine; ita magnos spiritus comminuit, & pessumdat consilia superborum, arrogantiumque hominum. Hoc omni sæculorum memoria observatum. procul à casus temeritate, ad legis certitudinem accedit.

LXXX. HIEROGRAPHIA.

Mysta natione Ligur, in mari etiamnum versatur animo, ut difficile est patriæ, & quibus à pueritia assueveris, oblivisci. Licet Romæ versaretur. Non tamen mare tantum animo subjectum Ligusticum illud; sed omnia maria, omnes regiones, imò Oceanum habuit cum terrarum orbe universo. Quod certius videbimus, si loquentem audiemus: En curas hominum. Non enim has tantum notat, quas notat. Sed ut nautæ, vitæ prodigii se & sua omnia, sævissimis & infidissimis, Mari ac Vento exponunt, lucelli causâ; ita lucri, imò detrimenti, exitiique gratia pericula maritimis longè majora, & terra & mari Mortalium multi quærunt. Prætervehamur Piratas, qui metuentes, ut metuendi, classibus mare infestant. Evitemus Prædones, qui vias obsident. Quid Annibal per Alpes quærit? aut Alexander petit terra, mari? Gloriam. si ita appellari debet, assentatio familiarium, & stupor imprudentium. Leander de specula se præcipitat. Amoris ergò Fabulosum est, sed nihil verius, quam hujus vanitatis causâ, multos & in aquas & in flammam incurrere. Nullus enim est ulli terminus cupiditate aliqua enormi, quæ modum nesciat, semel inflamma-

to. Ambages faceffe. Eadem fidelia omnes, five terra, five mari victi-
tent, Myſta denigrat.

LXXXI. HIEROGRAPHIA.

Vel ex hoc apparet, Deum eſſe ſolum, qui hæc omnia condidit, con-
tinet & gubernat; quod ceteris ſua ſint oppoſita: varietas enim naturam
colorat, & diverſitas conſtituit. Si omnia eſſent aut idem, aut unum; non
eſſet hæc rerum ſeries, varietate delectans, multitudine ſatis faciens, copia
adimplens. Luci tenebre repugnant. & tantum audent, quod nihil eſt;
contra id, ſine quod nihil eſt. Quæ diſcordia nobis concordiam conci-
liat: nox enim dat conſilium; & feſſos diurno labore artus, nocturna
quieti reficimus. Hæc pro Deo, contra impietatem noſtræ tempeſtatis.
Nam ſi Natura nihil facit fruſtra; nihil Deus abſq; providentia. Quod
ad Solem hic inter nubila reconditum attinet; ad depellendam de ani-
mis caliginem ſpectat. Quemadmodum enim nubes denſæ Solem ab-
ſconderè nonnunquam poſſunt, nunquam verò tollere; ita & virum bo-
num ac conſtantem, premere multi & multa poſſunt, ac ſolent nihil,
nemo opprimere. Cùm utile ex nubium atrocitate; ita hic ex ærum-
narum varietate tandem erumpat, Ac quod in Sole cernimus, nitidior
ſe ipſum exiſtere, ubi ex tenebris illis emerſerit; idem in viro bono ani-
madvertimus. ſe ipſum majorem evadere, exercitum ærumnis. Nam
ut iſtic fulgôr aliquamdiu reſpreſſus, & in ſe coactus, clarior ærumpit; ita
hic virtus deſpecta quodam tempore & compreſſa, ſpectatur illuſtrior:
ipſaq; honeſtius attollit caput.

LXXXII. HIEROGRAPHIA.

Serpens per pyramidem humo ſubvehitur, & jam proxima ſaſtigio
eſt. Res, quæ in oculos incurrit; non indiget demonſtratione. Si
modò ſerpens hæc eſt, & non ſerpens virtus, non obliquo, at recto gra-
du. De virtute enim quæ per ardua & magna auſa inclareſcit Myſta in-
terpretatur. Sed Myſtica traditione ſerpens denotat Prudentiam, quæ
eſt ſpecies virtutis. Nihil obſtat noſtræ ſententiæ, quod τὸ ἡγεμονικὸν gu-
bernet, ſociarum non ſocia, ſed regina ſit. Sed qua de cauſa per Py-
ramidem? Quod hæc ignis figuram, unde & nomen accepit, referat: I-
gnis autem cœlum petat. Noſtra autem Pyramis eſt S. Spiritus, qui pro-
pter vim Amoris orga nos, refulſit igne clarior. Hunc ſi mutuo amore
circumplexi ſequeremur, terram calcantes, teneremus cœlum. Et quid
mortalia tantum quarimus; ſi non eſt mortale, quod optamus? Mitten-
da terra eſt, quæ tamen amittenda: cui propoſitum eſt in terra nomen
immortale: in vita immortalis, vita non tantum perennis, ſed & beata.
Animadverto, per Deum rogo, quàm paucis multa percipimus: & quàm
utilis ſit, quæ ad voluptatem modò comparata exiſtimatur, Myſtica do-
ctrina. Me profecto nec piget, nec tædet inchoati laboris quanquam ami-
co ingenioſo, non meæ fanæ propoſitum infer vire.

LXXXIII. HIEROGRAPHIA.

Quem vomerem appellat, M. Cicero, dentem unicum nominat P. Vir-
gilius.

gilius. Non verbum expono; sed hic mihi magis rem in medio ponere videtur: ea enim forma est, aratri ferrum, in burim insertum, quod liras ducit. Hoc autem ferrum, ut quodvis aliud, usu splendet. Aratri tamen ferrum sive momerem, sive Dentem unicum mavis, Mystra sumfit: quod hoc ferro nullum sit justius, & Porfenna omnem alium ferri usum, præreptum voluerit Populo Romano. Stivarné ergò tractabat, aut colebat agrum? Nec enim Reges Persarum, aut duces populi Romani abhorruerunt à re rustica. Non opinor. At in liberali ocio, liberalia studia confectans, à cultura agri, similitudinem trahit, ad cultum animi. Et cum se consolans, tum alios docens, exercendum esse ingenium, convincit. Nam si ferro durius aut obtusius sit; tempore mirefcit, & ut ferrum, splendet. Et fortasse non ingenio solum operam dabat, sed & corpus curabat. Quod Plato vult Musica & Gymnastica. Cum enim alterius indigeat ope, in eo commercio alterum corpus efferatur, neglecto ingenio: Et rursus ingenium se perdit, si negligat corpus. Longius etiam comparatio derivatur. Nam ars atq; disciplina omnis, præter naturam & artem, exercitium requirit. Quo laudabilior Mystra qui re facili & trita, rem difficilem explicat: Et ab ocio vagum militem ad castra: Luxuriosam pubem ad studia: Ignavos opifices ad opus, & ad suam quemq; officinam. Quod ne illi quidem, qui istos regunt, ulla ratione vel oratione possunt, paucis verbis, si quidquam sapiunt, revocat.

LXXXIV. HIEROGRAPHIA.

Quis hic cervum sublatum humeris, & quò portat? sive socius Ulyssis, sive Aeneæ, ad navim. De alterutro autem, aut utroq; , hic enim illius personam induit, cogitasse crediderim Hosium: Vir enim omni politici litteratura fuit excultus; dum imaginem funderet. Si non memoria natalis soli & venationis Polonicae species aliqua, animo observata est. A sententia viri nihil abhorret. Nam onus; quod humeris grave susceperat, animus grandior suave faciebat. Nihil sanè erat tam grave aut difficile, quod Christi amore aut studio Reip. detrectaret. Quocirca nullus venatorum, quamvis non modò voluptas, sed & necessitas huc impellat, ita exultat, inter latrantes: Et quasi gratulantes victoriam, parta præda canes; ut vir bonus & pius oblectat se rectè factorum conscientia. Non ignoro Herculem cum cerva, cujus arcipedes fuerint, & cornua aurea, Luctatum esse. Habitabat in Mænalo. Cum autem nollet interimere, ne violaret Dianam, cui sacra erat, cursu annum totum fatigasse: Et effugientem ad Ladonem amnem, jam jam tranaturam comprehendisse, Mycenasq; , quo iussus erat, humero deportasse. Sed hujus ante exhibita suo loco facies est: Ego autem varietate lenio fastidium, nausea non onero. Et hoc loco, feræ moles, succolantis faciem abscondit. Iam Valerius observat ruminandi vim significare pietatem, & studium angustioris doctrinae: Bifidum verò scientiam discernendi, verum à falso, justum ab injusto, pium ab impio. Est autem Cervus ungula bifida, & illa facultate ruminandi præditus. Quare & Hercules sit Mystra, quod sacra susceperit, non profanarit. Et sit cervus, vel sustinens molem Cervi, quod pietate juxta atque eruditione, nulli fuerit, in angustissimo illo orbis terræ concilio secundus.

Cardinales S. Rom. Ecclesie

Georgius de Armiaco Gallus presb.
Card. S. Crucis in Hiern. Epis. Masill.

Nicolaus Fliscus presb. Card. S.
Marie in Aquino.

Frater Vgo. de Verdala Presb. Cardinalis et Magnus
Magister Equitum Militensium

Aloysius Venetus Diac. Card.
S. Theodori. Miles Hierosolimitan.

Franciscus de Mendoza Hispanus
presb. Card. S. Joannis.

LXXXV. HIEROGRAPHIA.

Magnus Myſta animus. Licet enim generis ſplendori adæquaffet honoris ſummos & illuſtres gradus, Altiora, inquit, peto. Quæ amabo, Præſul Maſſilienſis, Cardinalis Romana? Si Armeniacorum gloriam militarem, quid Deo te manipans, repudij libellum, miſiſti inſtituto Majorum? Si Pontificiam dignitatem, Deo te, à quo illa dependet, & ſpem tuam permitte. Multi olim pègrinorum, id faſtidii attigerunt: nec jam, ſi meretur Roma eſt, exteræ inimica virtuti. At mihi vidère propius ad faſtidium honoris Mundani, quàm deſiderium veniſſe. Nam cum altiora non ſint, his, in quæ natus & cooptatus es, in terris; petis haud dubiè, quæ infinita ſunt, alto & ſublimi loco in cœlo. O te beatum, & vel hoc loco, omnibus majoribus majorem. Quid enim majus, quid grandius, quid ſublimum, vel iſta ſpe, vel hoc animo? Diſcamus æmulari principem virum; & qua avellimur, humo tollamus, ad cœlum, quo inſtitamur, oculos. ubi vita immortalis, quæ hîc mortalis: ubi vera quies, quæ hîc nulla: ubi ſolida bona, quæ hîc fluxa. ubi denique tanta felicitas quantæ hîc ærumnæ, Pia oratio, inquires, Et tempeſtiva, inquam ego. Myſta enim arborem ſibi proponit: ego nobis arborem inverſam, ipſum Myſtam, quem nobiſcum Deus, in cœlum erexit: & oculos ſtupentes rerum miraculo, fixit polo. Arbores ſpectare, quæ nescio quo genio ad cœlum enituntur. & inter has aut Robur, aut Abietem, quarum hæc proceritate, illa pollet robore, hominem tantillum. imò altiora ſibi promittere, his, quæ caput inter nubila pœnè condunt, ridiculum videretur: ni obviam itum ſtupori eſſet. In conſeſſo enim eſt, Animi magnitudinem, longè majorem eſſe: qui non tantùm nubes ingreditur, verùm & in cœli regiam ſeſe inſinuat. dignus cùm ſpectet ac rimatur omnia, quem omnes ſpectent. Divinæ enim eſt ô Homines, non humanæ facultatis.

LXXXVI. HIEROGRAPHIA.

Qui præcipit, A via ne torſeris, ſaluti noſtræ conſulit. Si enim quiſque ſuum munus obiret modò, nec à via honeſtatis deſlecteret; maxima eſſet domi felicitas, & in civitate pax. Nunc cùm alter in alterius poſſeſſionem, officinam, functionem involat; & pauci ſuis contenti vivant; forum clamoribus perſtrepi, ex foro in aciem deſcenditur, & homines non humana lege, controverſias dirimunt. Hareat igitur hoc nobis infixum pectori Symbolum: & cùm res, noſtras agimus, ne attrectemus alienas. Honeſta oratio; ſed qui convenit, cum Symbolo Hierogrypton? Utinam nobis inter nos ita conveniret. Vipera virtus vel functo. & malo hercle, quàm uſu, cognoviſti. At illud virtus, ſua arma, hoſtis perniciem, vipera evomit, congreſſura cum Muræna ut Oppianus lepidè ſcribit. Cardanus etiam putat Viperas, quæ aquis habitant, parum habere, aut nihil veneni. quod non ſuo loco ſint, haud dubiè. Nam Hydrus, non quod in aqua natus minus habet veneni, ut Plinius docet. Sed Vipera in nexu eſt, inquires. Eſt ita: ſatis enim vincus eſt; qui inernis eſt. Qua de cauſſa ſatis mira-

ri nequeo, esse homines, qui audeant non tantum sentire, verum etiam dicere, imò scribere & posteris prodere: non esse bello decertandum, cum Turcis. quasi in nostra manu pax foret: & non Barbari tantum, vellent, quantum vi tenere, atque occupare possunt. Non esse arma, nisi pie & justè, contra ullum: adversus potentiores, nisi necessario quoque sumenda, concedo. Ergò cedam potentiori, si digitis crepuerit, ut mancipium hero? aut impia, injusta faciam imperata? stomachor, non fateor Turcas in servitute potentiores esse Christianis à Deo, Europeis Natura liberis. Dum nos continemus nos, intra cancellos nostros justa etiam & prudentia, non temeraria arma statuo. Verum si Turca exorbitat, hac via, ut Vipera, in plagas incidet, dices. Haud absere. Sed viros providos & fortes, non aliena, at virtute sua, armari video, ut, quidquid superat, in lucro ponendum sit: non dandum hosti, ut nos fallat: socio ut decipiat. Ponendum in virtute nostra, quod opponendum fallaci socio: hosti importuno & semper molesto, Ita jus magis laudatum est, quam tutum.

LXXXVII. HIEROGRAPHIA.

Apologus Æsopi est, puerili etiam sermone tritus: Gruem, cum aliquando ad vulpem divertisset, sapius innotata, abiisse ieiunam, quod callidus & avarus hospes, in Lancem, unde sorbere illa non posset, omne prandium effudisset. Patienter qui fert, cumulate refert injuriam. Vulpes igitur esuriens, cum ad Gruem post venisset, prope illa succincta lumbos, sedere iussa, apparat cibum: ac sluitantem jure in Bóbilio apponit. &, quin admoves manum, Reinalde? inquit, num quæ de veneno, tibi suspicio? Pone metum, ego prior, labra admovebo. Dicto citius, rostrum per os angustum ingerens, totum, rigentè Vulpe, exorruit. Sic fraudem fraude compensavit. jure. quod talionis non injustum est imò justum cretizare cum Cretensibus. quemadmodum Romani dimidium navium cum Rege Vertumno pacti, secari omnes jusserunt: & Regem tota classe exuerunt. Quamobrem vera virtus, non modò laudatior, verum etiam securior est. ne quis decipere malit, quam vera virtute laudem capere. Nam latere aliquandiu possumus. Tempus est, quod ut colores Sol, adventu omnia discriminat. Caterum dubitarit non injuria quispiam, quid fabellarum scriptor, vel inventor potius, cui nemo se possit, ad hanc usque tempestatem adæquare, gruem cum vulpe commiserit, quos neque Plinius ut opinor, qui de amicitia & inimicitia animantium, jucunda & stupenda scripsit, neque alius antè simul in scenam adduxit. Quod vulpinam solertiam, maliciam quandam; gruis verò, propiorem prudentiam judicavit. vulpes enim dum alienæ salutis insidiatur, suæ obliviscitur. Grus contrà citra aliorum injuriam, in rem magis publicam, quam suam incurabit. Nam si quod est cum Pignæis duellum, pro grege est: & apertum est. Vulpes pro se tantum singulæ agunt, & ex insidiis tectæ latebris nocturnis plerunque agunt. Non igitur bruta animantia exhibet, sed malitiæ prudentiam: & viro vafro, virum bonum, candidum, apertum ex diametro, in clarissima lepidaque imagine, eleganter opponit.

LXXXVIII. HIE.

LXXXVIII. HIEROGRAPHIA.

Sive ventus sit aër motus, sive, quo cœlum resonat, & tellus verrit, alia spiraculi definitio; nihil hoc loco ad nos. Ventos fuisse observatos olim tot, quot sunt plagæ cœli, notum est. Et paullo post totidem sese inter latera ingerere observatum. Hi orbem terrarum hic feriunt. Licet totidem post, non orti, sed notati quos diligentior observatio jam duplicavit. Quod autem finiunda sint omnia, & hic nullus sit finis: Quidam enim 64. ventorum genera introducunt. quibus si jesserimus, erunt etiam, qui plura, maneamus intra cancellos sculptoris. Una ruunt diversi cœli regionibus, & in terram incumbunt, eodem impetu ac tempestate, pugnant inter se venti. Nec octo soli, si placet, sed quotquot habet in potestate Æolus, Mares & Fœminas (sexu enim distinguit Homerus etiam) terram verrant. Ferunt fata evertunt testa, tentant sublimia, quatiunt cavernosa fortasse. Terram loco non movent, non solvunt cardine, non subvertunt. In qua dum intueris, ventus haud aliud simul facere videris, quam servitia. dum vel pavementum, vel cavedium verrunt, quædam hic submoventia, istic exstirpantia. Suo relinquunt terræ globum, ut. scoparii, domum loco. Et hoc est, quod Mysta dicit: Semper immota. Tellus scilicet. Quid novi aut inauditi dicit? inquires. Fuere olim, quos etiam bella ingenia nunc sequuntur, qui contendunt terram moveri, cœlum stare. quod hoc dignius sit quiete superum. Quod autem nobis moveri videatur cœlum, non secus evenire; quam qui navi vehuntur: quibus videtur moveri terra. His igitur qui fidem facere velit, nostræ sententiæ; ea nova apparebit, & contra erit argumentis pugnandum. Cum ejusmodi ingenius, negotium nobis non esse, satis ipse scio. Non tamen repudio veterem Mystæ, quod vera, sententiam. Sed quod probata vulgò hominibus, facile sino me, gnomikῶς admoneri constantiæ. Si enim immota stat tellus, tot ventis, tanta conspiratione, imperita; quid facere & pati Mentem decet, in Deo, longè firmitus, quam terra est centro, fixam? Nam facere honesta & pati æquo animo, æqua & iniqua: secunda & adversa: læta & acerba. multò præclarior est, quam ventis obluçtari:

LXXXIX. HIEROGRAPHIA.

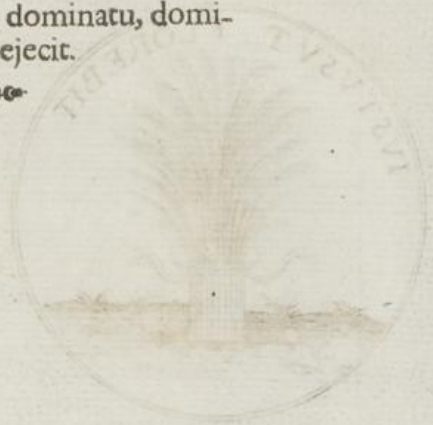
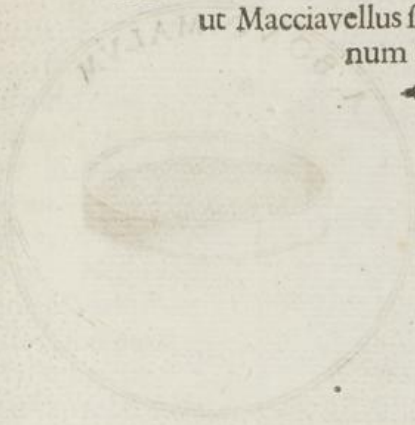
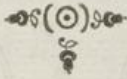
Considerate Lilia agri. Quis hoc præcipit? qui condidit. Est profecto Natura spectatu digna: & singulæ eius partes dignæ admiratione. Nihil enim est in toto, nihil in partibus, quod non referat Majestatem Conditoris. cum utrobique sit materia, Forma: &, non Privatio, sed unio utriusque. Non evagabor longius, ex quo subjecta oculis Lilia habemus. Quid enim non considerem? quæ rudimentum Naturæ, Lilia facere condiscens, flos nascens per frutecta, convolvolum nominat Plinius, perquam similis colore, non odore, antecedit? quæ facta, Ars æmula Naturæ, inficit & tingit: altiùs condit & citiùs tardiùsque producit? Ros nobilitate cedant, aras, ut illa decent. & proceritate omnes superant flores. Candor eximius est folia striata foris, & ab angustiis in latitudinem calathi more, paulatim sese pandentia, resupina per ambitum, labra,

labra, stamen tenue & croceum. Est & rubens lilium quin & purpureum. ne rosæ colore cedant. Narcisum vocant majoris, sed unius bulbi. Ita quædam, ut nisi fumus, de Liliis quæ oculis patent, consideravimus. Penitiora Naturæ, & devinctus insita, promit Galenus. Ac quidem, quid Naturæ & pactum consideratio, ad rem afferat, ceperam dicere. Quæ quod generica, & ab omnia, ratio pertineat; exploremus nunc, quæ peculiaris causæ sit Lilia agros decentia, contemplandi. Oblectant oculos, & profuso odore, nares quoque demulcent. Sed dum sensus titillant, quo sensu ad animum transeunt? Numinis reverentia perfusos, desperare vetant egenos: luxuriare divites. Nam cum Liliorum divitias adæquet labore nemo; quid hi se efferent? aut isti immoderate ferent fortunam? quam potens rerum dominus subito mutare, & ab his ad illos transferre potest? nec raro solet? Magnum & dictu manis in utramque partem, ad confirmationem animi, nunc nimium torpentis, nunc pariter lascivi, momentum.

XC. HIEROGRAPHIA.

Quid in mentem venerit Plinio, & qui hunc secutus est, Galeno, ut scriberent Viperarum catulos, per matris viscera in Lucem eniti; Matthiolus comperit usum veritatem, & catulos, cum præclara genetrice, incolumes depræhendit. quemadmodum, antè Apolonius Tyaneus. Nec Aristoteles scribit viscera perrodere, sed membranam qua in utero matris obvolvuntur, ut citius in lucem prodeant: illa enim singulos singulis diebus parit. vulgatam fabulam secutus est Mysta, quod vulgo & scenæ serviat, volenti magis nova, quam bona: amanti minus vera, quam verisimilia. Et attonitis miraculo rei: quid enim indignius quam ab his perimi, quibus vitam dederis? sententiam occinit, plausibilem & veram: Ingratis servire nefas. ut sentiamus, quid sentiat. quemadmodum videmus, quod commonstrat; Parentum erga nos merita recolamus primum: à quibus deinde parentum indulgentia habitum: postremo omnium, quibus aliquo beneficio devincti sumus. Sic scilicet, ne infanda faciamus: nobis prima erit cautio. Proxima erit in delectu, his famuli: illis domini, omnibus amici. Multum enim hic peccatur. & fit, ut infanda patiamur non, quibus malefecimus, sed in quos malè beneficia contulimus. Est quidem de omnibus bene promerendum, quod homines sint. quanquam vir non imprudens benefacta, malè collocata, malefacta existimet. Sed videndum quibus cum possimus coleascere: & in interiorem familiaritatem transire. Sunt enim homines invidi, maligni, ingrati, in quibus nihil est hominis præter formam. & hæc vel pilo rufo, vel facie adusta, vel felle perfusi, vel corde asinino, vel fronte canina, vel aliqua denique alia nota, notati, & deformati, Ab his mihi cave inquit Mysta. Nam ingratis servire uti noxium, ita nefas. Quid enim hoc aliud est, quam salutem suam, quam nobis natura tantopere commendavit, proderet? Nero non pepercit parenti: Nec hercle Lenas patrono. aut Brutus Cæsari, à quo etiam hæres esset scriptus, Tam intractabiles hominum animi sunt,

ut cavere nobis jure debeamus. Principes inprimis, quibus ejusmodi serpentes simulatione quadam obrepere consueverunt. Quod ipsos non later. Sed ut scabie sua quisque, suo malo delectantur. & Scriba tamen, proditis Thebis, ut Plutarchus narrat, potentiam Spartanorum dissolvit : & scriba Gambacurtaon Pisarum, ut Macciavellus scribit, dominatu, dominum suum ejecit.

Cardinales S. Rom. Ecclesiae

Hieronymus Palmerius presb. Card.
xii Apostolor. Archiep. Baven.

Innocentius Cybo Genuens. Card.
Diac. S. Eustachij. S. R. E. Decan.

Innocentius Cybo Genuensis Diacon. Carai:
S. Eustachij. S. Rom. Eccle. Decanus

Georgius Drasconitus Hungarus Presb. Card. Archiepis.
Colocencis Epis. Jauvien. et regni. Hug. primas.

XCI. HIEROGRAPHIA.

Quod fasciculus Palmarum revinctus benè sit ; benè est, Mortalium enim nulla ita colligantur. Inder prudentes & fortes æmulatio quædam est ne dicam odiùm. Si temperantes inter, sopiti sunt affectus, vix potest esse affectio. ut soli relinquuntur ex bonis & virtute præditis iusti, quorum idem sit velle ac nolle, perpetuum ac constans, De malorum & flagitiosorum conjunctione, superfluum est. ut verba faciam. quippe quæ conjuratio sit, non amicitia. Sed ubi tot simul iusti ? quo loco ? qua in civitate ? imò quando ? & qua tempestate ? unus multis seculis, nomen Iusti meruit : & nescio, an meruit. Quod si tot sint Iusti, quod Thebarum portæ, & hos ramos numero vincant ; succidendi non erant rami palmarum. Nec enim truncati florent. Tantùm abest, ut fructum ferant. cum ipsa arbor decerpto cacumine sterile scat, ut usus Plinium docuit. Ita nobis prima facie vi detur. Intuentibus verò poenitius in animum Mystæ, quem credibile est, nihil temere nobis finxisse, aliud longè, necesse est apparere. Superat enim. Iusticia, ætate Palmam. Temporanea scilicet hujus vita est, illius æterna. Aut quid injustius esset, Iustissimo rerum conditore, eodemq; gubernatore ? si non alius esset flos, aliæ fruges Iusti, quàm Palmæ ? Nam Iusti in plerumque in hac vita, quæ Palmæ, nobiscum cœva est, torquentur, affliguntur, enecantur. Taceo de Aristide. ²¹⁵ omnium Christus, in perpetus ærumnis vixit & mortuus est in cruce. Qui Christum verè sequuntur, hos quanda invidia sequatur, imò comitetur ipsos Christianos inter videre est. Nam sub Paganis, tam clade sunt, quàm pietate insignes. Excipit igitur alia hanc vita. de qua dubitent scio. i. Senfere fortiter Pagani. Xenophon, Plato. alij. Sed Principes notasse, utrumq; Socratis discipulum, satis est. ut igitur ramis Palmæ succisis, suum decus manet; ita justos fruges iusticiæ manent suaves & sempiternæ.

XCII. HIEROGRAPHIA.

Quod cribrum Cicero, in cerniculum Plinius nuncupat. ego neminem docco. sed quod à cernendo, hoc dictum sit; & hîc, ut cernis, & audis, bonum à malo secernatur. Ex pertusâ membrana, ut nunc, olim fiebat. Ex fetis equinis Galli invenerunt. quod nec debui præterire: Video enim setaceum cribrum. Quos tedet vocum, quibus tamen sine, animi sententia, incommodè & insulsè exponitur; ad rem animum convertant. Quemadmodum enim pollinem cerniâ furfurum videmis recrementis; ita à bono malum discernamus, ne rerum confusione, offendamus, decet. Est autem distinctio pœne facilior. Nam ut hîc recrementa, motu defluunt; ita ne mota quidem, intende aciem modò, abeunt prava in ventos, falsa in favillas. Sunt qui nobis fucum faciant, & subrepant blandiendo. Sed, crede mihi, nullus nos deciperet, ni captos amore exitij, & pernicipi nostræ. Aliud nomen, quo vetita appellem, concinnius non reperio ex tempore (Quàm benè non dico : quàm citò scribam, scio. quod ipsa præcepti dictio indicat fortassis) Nam nos nisi bonum à malo separamus; ut illud sequamur, hoc vitemus; incidemus in manus, tam
 serveri

feveri iudicis, quàm nunc mitis patroni : qui cribrat diligentius : & malos in perniciem segregat à bonis & beatitate aeterna.

XCIII. HIEROGRAPHIA.

Cinyra Agriope filius, præter alia, invenit incudem, ut Plinius, rerum aliquot inventores ordine recitans, commemorat. Est autem moles illa, in officina ferraria, supra acmothetam, in qua ferrum tunditur, non vanis ictibus, sed ex quibus, vocum modulatio, si quidquam credimus priscis nata. Transfertur ad alia, ut versus malè tornatos, quos Horatius incudi reddit : orationes, quæ Ciceronis vim sine follibus & incudibus non spirant. Mystra hîc ad animum transfert, aut quæ animi decora sunt, fidem in personis, constantiam in rebus. Atque hoc mihi loco Imagis placet, quàm alterutro istorum, vel utroque isto. Nam si scitè loqui aut scribere, in laude & pretio est; quantò laudabilius facere? non addo pretiosius? Virtus enim seipsa contenta est: & viro bono longè sonantior est, consciètia rectè factorum, quàm ullius amphitheatri vel confonantia vel frequentia. Regi gravi & inconcussæ verbum plenum gravitatis Mystra adæquat: Durabo. Magno certè & intrepido animo, cum esse convenit: qui in tantis fortunæ injuriis: hominum insidiis: naturæ necessitatibus, constat sibi: nec de gradu viri boni & constantis vel hilum potest moveri, Et est quidem hujus magnitudinis magna pars in affectione animi collocata, quàm conditio rerum humanarum in medio posita confirmat quidem; Sed Deus inprimis, à rebus caducis ad aeternas revocans: & in his ipsis ærumnis, non rarò, imò quotiescunque nobis expedit, subveniens.

XCIV. HIEROGRAPHIA.

Quoties dicendum est, Solis imagine, Dei Majestatem à Mystris exhiberi? Certè nec obeliscus, recens est constantiæ animi figura. Quemadmodum igitur dies est, quamdiu, supra axem nostrum, ab ortu ad occasum decurrit; ita sine fine erunt, & quidem beati ac felices verè, quos Deus, Sol miserationis, collustrabit. Non enim ut Sol oritur, & occidit; sed radios infinitæ bonitatis semper diffundit. Quid igitur inter mortales immortalia somniamus? quæ in superùm sede, si sapiamus, nobis certius possumus polliceri? Non est nomen contemnendum, aut omnis de fama abjicienda cogitatio est. Fama enim nominis, incentivum est virtutis: & qui quid de se homines sentiant ac loquantur, omnino negligit; non tantùm profligati nominis est, sed & vitæ morumque. Sed famæ gratia velle omnia, hominis vani est & futile. Ab aura populari, res ad certius iudicium traducenda est. Et non hoc agendum sudandumque, qui placeamus populo; at qui non omnino nos improbet Deus. Hac via non nomini modò decus, sed & animæ salus paritur. Quamobrem qui sine fine es, Deus; sis propitius, & ad sis nobis perpetuus, ut posthac (satis enim peccatum est) omnia ad nominis tui divini gloriam referamus: & Majestatem tuam unanimes, in cœli regia, continuo & perenni encomio collaudemus.

XCIV. HIE.

XCV. HIEROGRAPHIA.

Amabile columbarum: Turturum etiam fidum conjugium. Opus non est verbis, in re sermonibus vulgi etiam celebri. Juvenilis igitur amoris, aut furoris verius, id erit Hieroglypton: hoc verò thori maritalis. Quid cum connubio, Mystæ, viro calibi? Non connubium ipse curat duorum in lecti societatem consentientium; sed curæ est Pannoni, patriæ salus. Nam per societatem Turturum, priscam Hungariæ utriusq; concordiam, & hoc nomine tremendam Barbaris intelligit. & plorat divisam Hungariam imperijs: Ferdinando enim legitimo Regi, Ioannes Sepusius se objecit. ut me imò Mystam paullò attentius audias, & facilius capias. Iugum contractum. est regnum Hungariæ supere & inferæ, Ludovici morte lugubri & intempestiva diremptum in partes. Licet enim fractum ac divisum sit, iusto Ferdinandi, & iniusto Joannis imperio; neutram tamen liberam statuebat. quod discordia Principum. portenderet ruinam totius regni. Hæc profectò viam Turcis stravit. ut ferè vicijs nostris vincimur, non virtute Barbarorum. Quid de Hungaria queror? quam Deus Cæsari salvam præstet. labefactat discordia, res totius Reip. Christianæ. De Hungaria quærebar potius. quod sola impetum sustineat: & interpretantum susceperim hoc loco, oraculum verius Drascovitij, quàm Symbolum.

XCVI. HIEROGRAPHIA.

Et hæc Drascovitij est. Illa studium de Reip. hæc institutum benè de omnibus promerendi ostentat. Leonis fortitudo, quin & graditudo, non tantùm fama, sed & usû cognita est. Ac fortitudine quidem, quod se Leoni adæquet, vix quadrupes est. Leo nos gratitudine superat. Ita benè meritis refert gratiam. utrumq; hic ostendit Mysta. primum in Laniena, non quadrupedum modò: alterum in spolijs, quæ velut in triclinio strata vides. Qui animo Leonino omnes & omnia superavit; Christus omnia sua disperfit, & dedit nobis. Ex caeno in hanc speciem subduxit: in domicilio, imò imperio orbis terræ collocavit: cœlum apparuit, & ne quid nobis deesset ad summam felicitatis, se ipse liberaliter, donavit. Itaq; si se, & sua largitur: non aliena, aut aliena, parta injuria, multis passibus Leonem antevertit. Quæ hac tam iniquè comparata comparatio? Deus est antè omnem comparisonem. ut à nobis attingatur, in similitudinem, non similis consentit. Mysta cujus nomen in aula Cæsaris celebre, vindicat; ab oblivione Tiburtius. Himmelreichius secretarius Hungariæ dignus hoc nomine & munere, quæ à Deo acceperat, imitatione Dei, in confortes generis & pietatis liberaliter distribuit.

☉(☉)☉

H

XCVII. HIE-

XCVII. HIEROGRAPHIA.

Inopem me copia. venusta hercle sententia, animi sui liberalitatem explicat Mysta. si tamen explicat. Ita pænè prodigus est, profusus inquam vitii enim illud est, opum suarum. quemadmodum fraude accipi: non enim salutavi internuncium Cæsaris & Pontificis. imò referunt mihi, hoc ipso momento, quo præ manibus erat Hierographia, duo viri nobiles & litterati. Magna magnitudo animi, ferentis & contemnentis divitias. Nam quibus has fortuna dat, nisi altè radices egerit, mentem adimit. Multi sunt, qui opulentia ferociunt: multi qui lasciviunt: multi qui profundunt, multi qui abdunt, & quibus eruerunt, reddant visceribus telluris. Quotusquisque rectè utitur? Irritamenta malorum, & instrumenta, bona fortunæ sunt. Nec admirabor in Didrestenio domi illustri: foris claro: duobus citra invidiam, terræ Monarchis probato: florenti ætate & honoribus, dignam quidem tanto animo liberalitatem, sed raram virtutem? Pomum exhibet, quæ frugum granis rumpitur? Et ipse non sua tantùm descerpi finit; verùm etiam se discerpi pænè. Tam est, non munificus modò; sed & officiosius? Reip. causâ, quot sustinet labores? Benè promerendi studio, omnium animos occupat. Et hæc species benignitatis est, longè speciosior: & magis probata Cicero ni; quàm quæ exarca promitur. Nam hæc præripi à fortuna, quæ dedit, potest. ut quæritur D. Ioan. Chrysostomus (in ordinem enim redactus est) Nec enim appetiverat suo commodo lautio rem fortunam; ac ut alios incommodis suis levaret. Illa, qua magis uteris, eò magis frueris. Nam Virtus, hoc habet peculiare natura; ut non teratur sed illustretur usu.

I. HIEROGRAPHIA MAGIST. ORDINIS, RHOD. ET MELITENSIVM.

 IGNUM de columna ex cruce, licet non albere videatur, ostendit esse Ordinis, quem fortissimorum militum, Balduinus de Burgo instituit, Rex Hierosolymitanorum. Duces Stratition sive Magistros militiæ secutus & æmulatus Carettus, collabantes res, quantum humanis viribus potuit, voluit instaurare. sin minus, relinquias servare. Quem animum, quas sollicitudines, quod institutum, Canis biceps latrat. Est enim canis privigil ædium custos. Ac ne videretur posse aut velle obdormiscere: canibus enim sopitis, anseres defendere capitolium: bicipitem canem finxit. Sed & unum caput satis non erat, Barbaris terra marique incumbentibus. Ita ergò animatus ad tuendam stationem, frangebatur subinde, & animo subsidebat, inclementiam Divùm, & Barbarorum vires increbescere animadvertens. ut non cæcis omninò, ventus contrà spirans, & Draco marinus pænè excensionem faciens, manifestè demonstrant. Nec enim quærò an ea forma Draco sit. Alberto Magno potius concedo, quæ ex Aristotele & Plinio, sumit & variat. imò ad testaciorem immanitatem Barbarorum, indulgeo exaggeranti horrorem penicillo, semper cum calamo Poëtarum, libero. Hæc igitur certò videns, sine dubio, inquit Magister, & non absque gemitu inquit, a-